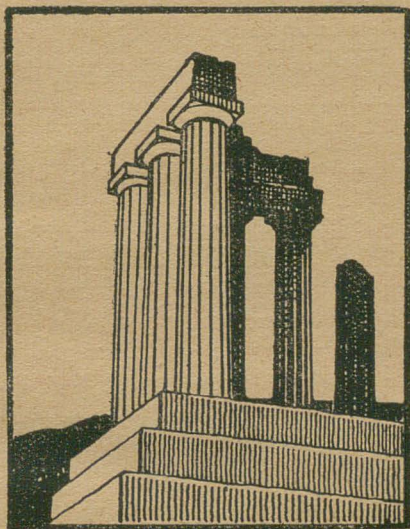

CLASICII
ANTICI

DAPHNIS
ȘI CHLOE

CLASICII
ANTICI

COLECȚIE ÎNGRIJITĂ DE
V. PÂRVAN

CLASICII
ANTICI

LONGOS
DAPHNIS ȘI CHLOE
ROMAN PASTORAL

DIN GRECEȘTE DE
CONST. ION BALMUȘ

CULTURA
NAȚIONALĂ

L O N G O S
DAPHNIS ȘI CHLOE
S'A EDITAT ȘI
TIPĂRIT DE
C V L T V R A
NAȚIONALĂ
BUCUREȘTI 1922

Drepturile rezervate

INTRODUCERE

1. Un roman grec? 2. Originea romanului grec. 3. Evoluțiunea și principalii reprezentanți. 4. Longos din Lesbos și romanul său Daphnis și Chloe. 5 Traducerea: considerațiuni generale.

1. Un roman grec?... Mulți «moderniști» și «evoluțiști» nu vor îngădui așa ceva...

— Vor fi creat ei, Grecii, epopaea, oda, fabula, tragedia, comedia epigrama..., romanul însă, e al nostru, al modernilor!

Totuș, poporul acesta minunat în creațiuni, a avut și nuvela și romanul!

Nu voiu face, aici, un studiu despre genul acesta literar la Greci, ci voiu încercă să arăt, numai în câteva linii, originea și dezvoltarea lui, după izvoarele cele mai noi; și pentru ca romanul tradus de noi să poată fi mai bine înțeles și pentru a lămurii, câtuș de puțin, cetitorul, care ar dori să știe ceva despre începutul genului literar, astăzi ajuns la atâta strălucită dezvoltare.

E de însemnat, că romanul grec¹⁾ n'a apărut în epoca de aur a literaturii grecești, ci, târziu, «odată cu distrugerea vieții publice, când încep să aibă interes și împrejurările vieții private a cetățeanului»²⁾, încât marele filolog german, *Erwin Rohde*, cel mai ilustru

1) Grecii îl numeau: *σύνταγμα δραματικόν* sau simplu: *δρᾶμα*; numele cel mai general eră însă: *διηγήματα*: povestiri.

2) *A. Chassang*, Histoire du roman et de ses rapports avec l'histoire dans l'antiquité grecque et latine. Ouvrage couronné par l'Académie des Inscriptions et Belles Lettres. pag. 387—8. Paris, Didier, II-ème ed. 1862.

cercetător al problemei romanului la Greci, numește, pe drept, aceste producțiuni «*scopii târzii ai literaturii grecești*»¹⁾.

Romanul a fost cerut de trebuințele sufletului grec din această perioadă a evoluțiunii sale. Viața din *agoră* eră acum stinsă, cetățeanul grec, bogat și rafinat prin cultură, își ucideă timpul vieții retrase, cetind romane, «des fictions d'aventures écrites en prose avec art pour le plaisir», ziceă bătrânul Huet²⁾.

Deci, o literatură de umplut timpul³⁾, cerută de «spleen»-ul helle- nic din epoca decadenței.

2. In ce privește originea romanului grec, *A. Chassang* rămâne la convingerea lui *Huet*⁴⁾, susținătorul influenței Orientului asupra desvoltării genului romanesc la Greci.

«Orientul, spune *Chassang*⁵⁾, este adevărata patrie a acestor fe- luri de povestiri, fiindcă Orientul a fost întotdeauna pământul ser- vitudinei politice». Dovadă, Ionia, puntea dintre Orient și Grecia, unde s'au ivit cele dintâi încercări de acest fel — *Milesienele*, sau povestirile din Milet, focarul povestirilor erotice, din acel Milet mai prețios și mai strălucit chiar decât Sybarisul...

Chassang exagerează, dând prea mare importanță acestei in- fluențe orientale și neglijează puterea de creațiune a geniului helle- nic.

Erwin Rohde arată însă, temeinic, că «originea romanului grec nu se poate înțelege, decât din istoria poeziei grecești»⁶⁾.

«Povestirile orientale, spune el mai departe, au înrâurit novelis- tica greacă; aceasta, ca stil, a influențat romanul; ca fond, însă, nu⁷⁾, fiindcă novela, — ca și înrudită sa, comedia nouă⁸⁾ — aveă de obiect observarea pătrunzătoare a vieții reale, în timp ce scopul romanu- lui grec, dimpotrivă, eră de a da, în cadrul unei povestiri bogată'n schimbări, o icoană a dragostei, dela dorul cel mai gingaș, până la cea mai puternică mișcare de durere, îndoeală și gelozie»⁹⁾.

1) *Erwin Rohde*, *Der griechische Roman und seine Vorläufer*. Leipzig, Breitkopf u. Härtel, 1914. Einl., pag. 1: «Späte Erzeugnisse griech. Geistes»... «...spätgeborene Kinder...»

2) *Pierre D. Huet* (1630—1721), în *Lettre à M. de Segnis sur l'ori- gine des romans*, cit. de *Chassang*, pag. 2.

3) *Ed. Schwartz*, *Fünf Vorträge über den griech. Roman*, Ber- lin, Reimer, 1896. pag. 1... «eine Unterhaltungsliteratur»...

4) *A. Chassang*, op. cit., pag. 5.

5) *A. Chassang*, op. cit., pag. 390.

6) *E. Rohde*, *Der griechische Roman*. Einleitung, pag. 4.

7) *E. Rohde*, op. cit. Einleitung, pag. 5.

8) *E. Rohde*, op. cit. Einleitung, pag. 8.

9) *E. Rohde*, op. cit. Einleitung, pag. 9.

Tema fundamentală a oricărui roman, tratată *șablonic* după modelele hellenistice, este următoarea ¹⁾: «doi îndrăgostiți, după o scurtă ședere împreună, sunt despărțiți unul de altul de neașteptate aventuri; purtați pe uscat și pe Mare, și, în sfârșit, după felurite încercări ale credinței și statorniciei lor în dragoste, se văd iarăși aduși la fericirea traiului împreună».

Adevăratul subiect al romanului grec e, deci, dragostea — singurul punct de asemănare cu romanul modern. ...*L'amour*, spuneă Huet, *doit être le principal sujet du roman*²⁾,... *car un conte sans amour*, — completează Anatole France, — *est comme du boudin sans moutarde, c'est chose insipide*³⁾...

Izvorit numai din invențiunea poetică, nu din observarea vieții — și, aici e marea deosebire față de cel modern, operă psihologică — influențat de poezia erotică din epoca hellenistică ⁴⁾ foarte mult și înflorit de retorică, romanul grec e considerat, pe drept, de Rohde, ca o dezvoltare a mișcării începută în erotica hellenistică ⁵⁾.

Și, pentru a reduce compoziția romanelor grecești la o formulă, Rohde arată, că în aceste romane, sunt două elemente de bază: 1. *Elementul erotic* (povestea de dragoste) și 2. *Elementul aventuros* ⁶⁾ (aventurile de pe uscat și Mare, așezate mecanic).

3. Aceste două elemente componente ale romanului nu se găsesc, totuși, îmbinate, la toate, deopotrivă. Ca oricare gen literar, romanul grec a evoluat, și evoluțiunea sa este tocmai determinată de raportul în care se află cele două elemente de bază, între ele.

Astfel au fost: a) *romane în care preponderază elementul aventuros, descriptiv-etnografic* ⁷⁾, — în general lipsite de acțiune, prin lipsa eroticeii — cum au scris:

1. *Platon* ⁸⁾ (427—346): *Ἀτλαντίς*, *Atlantida*, veche poveste despre o străveche stare ideală a Statului atenian, cu o fericită orânduire comunistă;

2. *Theopomp din Chios* (născ. 376): *Μεγολίς γῆ*, *Țara fericirilor*, descrierea unei țări minunate, dela marginea cea mai depărtată a pământului;

1) E. Rohde, op. cit. *Einleitung*, pag. 182.

2) Citat de Rohde în *Einleitung*, pag. 10.

3) Anatole France, *La révolte des anges*, pag. 66.

4) Erwin Rohde, op. cit. *Einleitung*, pag. 10.

5) Erwin Rohde, op. cit., pag. 126.

6) Erwin Rohde, op. cit., pag. 183.

7) Erwin Rohde, op. cit., pag. 262.

8) Toate datele de mai jos sunt extrase din vastul material adunat de erudiția lui Rohde, în opera citată, rămasă clasică în acest domeniu.

3. *Hexataios din Abdera* (contemp. cu Alex. c. Mare): *Περὶ τῶν Ὑπερβορέων*, *Despre Hyperboreeni*, popor depărtat dinspre Nord, considerat fericit de cei vechi, trăitor numa'n ospețe și jocuri;

4. *Euhemeros* (311—297): *Ἰδρὰ ἀναγραφῆ*, *Istoria sfântă*, unde descrie viața fericită din insula Pauchaia, din Oceanul Indic, în care poporul, împărțit în trei caste, condus de preoți veniți din Kreta, împărtășia, în comun și deopotrivă, toate bunurile;

5. *Iambulos* (timp necunoscut, în orice caz înainte de Cezar): *Νῆσος μακάρων*, *Insula fericirii*, o descriere de călătorie, făcută pe aproape de ecuator, unde erau numai pomi roditori, izvoare răco-ritoare, iar oamenii cu toții la fel, cu niște capace la nări și cu limba despicată, de puteau să imite toate limbile omenești și de pasări; trăiau mult de tot, în așezăminte de câte 400 membri, muncind în comun, iar femeile și copiii erau tot comuni.

Aproape în toate aceste romane autorii clădeau, din închipuirea lor, un ideal social-politic, mai bine zis o utopie socială.

Elementul erotic apare discret, contopit cu cel descriptiv-etnografic, deabiă în veacul I după Hr., la

6. *Antonius Diogenes*: *Τῶν ἐπὲρ Θούλην ἀπλοτων γόγα*, *Povestirea lucrurilor de necrezut de dincolo de Thule*, roman de tranziție.

De aici încolo, elementul descriptiv-etnografic trece, pe nesimțite, pe al doilea plan, dând, treptat, locul predominant eroticei, încât din veac. I după Hr. începem să avem adevăratele romane grecești, după formula găsită de Rohde. Și astfel, «descrierea etnografică va da corpul material romanului, iar povestirea erotică va fi sufletul înviorător»¹⁾.

Cei mai cunoscuți romancieri, din această ultimă fază a evoluțiunii, sunt:

7. *Chariton* (contemp. lui Neron): *Τὰ περὶ Χαιρέαν καὶ Καλλιρόην*, *Povestea dragostei lui Chaireas cu Kallirroë*²⁾;

8. *Iamblichos* (veac. III după Hr.) din Syria: *Βαβυλωνιακά*, *Povestiri babiloniene*;

9. *Xenophon din Ephes* (veac. II — III d. Hr.): *Ἐφεσιακά*, *Povestiri din Ephes*, apoi

10. *Longos din Lesbos* (incep. veac. III după Hr.) a scris cel mai frumos roman, din câte se păstrează: *τῶν κατὰ Δάφνην καὶ Χλόην λόγων βιβλία τετταρες*, sau³⁾... *Daphnis și Chloe*. Din acesta s'a inspirat *Bernhardin de Saint-Pierre* în *Paul et Virginie*;

1) *Erwin Rohde*, op. cit., pag. 262.

2) Chiar și titlurile acestora arată predominarea elementului erotic.

3) Patru cărți de povestiri păstorești despre *Daphnis și Chloe*.

11. *Heliodor din Emesa* (veac. III d. Hr.) ni-a lăsat: *Σύνταγμα τῶν περὶ Θεαγένην καὶ Χαριχλεῖαν*, Povestea dragostei dintre *Ethiopianii Theagene și Charixelesia*, roman imitat după Homer și Euripide, în foarte multe din episodele sale, și de o înaltă moralitate. *Racine* îl învățase aproape pe dinafară! În sfârșit

12. *Achilleus Tatios*, (veac. III d. Hr. în *Alexandria*) a scris *Τὰ κατὰ Λευκίππην καὶ Κλειτοφῶντα*, Povestea dragostei dintre *Leukippe și Kleitofon*.

Cam aceasta ar fi, în linii foarte mari, evoluțiunea romanului grec. Mai ales dela *Iamblichos*, subiectele nu vor fi pentru autori, toți retori, decât prilejuri de a-și desfășura dibăcia lor. *Retorica*, mai cu deosebire, începând din sec. I înainte de Hr., pune stăpânire pe toată activitatea literară, până la sfârșitul culturii grecești, încât autorii, — preocupați numai de compoziție și de înflorirea exuberantă a stilului, — au trecut cu vederea psihologia personajilor. Deaceia, marea deosebire dintre acestea și romanele moderne, unde personajile trăesc aeeva și'n care se oglindește viața, cu toate înfățișerile ei.

De aici nu urmează însă că cele dintâi nu-și au însemnătatea lor! Din punct de vedere al evoluțiunii genurilor, din punct de vedere istoric-literar, ele și-o legitimează îndestul, ba, chiar și ca valoare estetic-literară, avem romanul *Daphnis și Chloe*, care a stârnit și admirațiunea modernilor.

4. Nici numele de *Longos* nu-i sigur c'a fost al celui «homme très ingénieux qui composa le diégemate de Daphnis et Chloe¹⁾ și nici timpul, când a trăit, nu-i știut.

Mulți diletanți, — printre care unul²⁾ cu distins gust și adâncă înțelegere a literaturii antice, — îl pun târziu de tot.

Erudiți filologi însă, ca *Erwin Rohde*³⁾ și *Eduard Norden*⁴⁾ rămân de acord cu *H. Reich*, care, în savanta sa cercetare comparativă: *De Alciphronis Longique aetate, Diss. Regim. 1894*, stabilește că *Longos* a trăit aprox. între 200—250 după Hr.

În acest roman se înpletește dragostea naivă a doi copii de păstori, pe un fond curat de idilă.

Chipuri vii și icoane adevărate din lumea păstorească alcătuiesc *viața* romanului nostru, spre deosebire de celelalte romane arătate mai sus.

1) *Anatole France*, *Le génie latin*, *Daphnis et Chloe*, pag 4.

2) *Anatole France* *Le génie*, pag. 5: «Je serais tenté de voir en lui un Byzantin des plus rares»!...

3) *Erwin Rohde*, *Der griech. Roman*, pag. 535.

4) *Ed. Norden*, *Die antike Kunstprosa*, I, pag. 437. III. Abdruck, Berlin, Teubner, 1915.

«Un roman de dragoste, după Rohde¹⁾ singurul reprezentant al unui gen propriu» și al cărui autor, pentru Norden²⁾ «este cel mai demn de iubit și cel mai original dintre acești poeți erotici».

Scris într'o limbă foarte înflorită, în care totul e simetrie și găteală, alocurea prea prețios așezată, romanul acesta, totuș, e înviorat de atâta suflet naiv și așa de fermecătoare simplitate, încât aproape nu simți podoaba deșeartă a retoricei, ci, — întâlnind amintiri din Homer și liniștea pășunilor lui Theokrit, — respiri cu plăcere «le parfum de la plus belle antiquité...»³⁾

Entuziasmul unor helleniști și literați de geniu ca Paul-Louis Courier⁴⁾, Goethe⁵⁾ și Anatole France⁶⁾, întrece, însă, orice apreciere... și ni spune îndestul, pentru ce *Daphnis și Chloe* a fost tălmăcit în toate graiurile culte ale Apusului.

5. Două gânduri m'au împins, mai ales, să traduc pe Longos: mai întâi, acela de a arăta că neamul demiurg al Hellenilor a scris și romane, gen literar corespunzător unei societăți rafinate prin cultură; iar al doilea, de a contribui și eu, cu ceva, la umplerea imensului gol de traduceri, din literaturile antice, privite, la noi, cu atâta condamnabilă nepăsare!

M'am folosit la aceasta de *textul hellenic* din ediția lui *Guillelm Adrian Hirschig*⁷⁾. Un text complet nu avem, decât dela 1810, da-

¹⁾ *Erwin Rohde*, op. cit., pag. 531.

²⁾ *Ed. Norden*, op. cit., pag. 438.

³⁾ *Anatole France*, *Le génie latin*, pag. 6.

⁴⁾ *Oeuvres de P. Louis Courier*, *Préface de la trad.*, pag. 167... «un récit où la grâce de l'expression et la naïveté des peintures se font admirer dans l'extrême simplicité du sujet», iar în *Lettre à M. et Mme Clavier*, pag. 434: «...C'est un livre à mettre entre les mains de mesdemoiselles vos filles, tout de suite après le catéchisme...» En vérité il n'y a point de meilleure lecture.

⁵⁾ *Gespräche mit Goethe von I. P. Eckermann*, *Leipzig, Druck und Verlag von Philipps Reclam II*, pag. 209: «...Das ist auch ein Meisterstück, das ich oft gelesen und bewundert habe, worin Verstand, Kunst und Geschmack auf ihrem höchsten Gipfel erscheinen».

II pag. 219: «...Man müsste ein ganzes Buch schreiben, um alle grossen Verdienste dieses Gedichtes nach Würden zu schätzen».

⁶⁾ *Anatole France*, op. cit. pag. 9: *Daphnis et Chloe* c'est l'éveil des sens peint avec une délicieuses vénusté, et cette peinture restera vive, tant que les sens s'éveilleront et le désir renaîtra avec les générations.

⁷⁾ *Erotici scriptores ex nova recensione Guillelmi Adriani Hirschig*, Parisiis, editoribus F. Didot, 1856.

torit lui *Paul-Louis Courier*, care, — descoperind ¹⁾ în biblioteca San-Lorenzo din Florența într'un ms. capitolele din cartea I-a neexistente în toate celelalte ms. — a dat cea dintâi ediție completă a lui Longos. În 1813 dă la iveală și cea mai plină de farmec traducere ²⁾, revăzând și completând bătrâna tâlmăcire a lui Jacques Amyot, (veac. XVI).

Am ținut mult seamă de aceasta, apoi de cea germană a lui *Friedrich Jacobs* ³⁾ și de cea franceză a lui *Ch. Zévort* ⁴⁾, mai apropiată de text, dar nesfârșit mai lipsită de grație, decât aceea a lui Amyot-Courier.

Nu știu cât am izbutit, dar truda mi-a fost mare, atât din lipsa de mijloace a limbii noastre, față de mândra bogăție a celei hellene, cât și din greutatea de a schimba — după pilda marilor maestri în tâlmăcire, cari au fost Jacques Amyot și Paul-Louis Courier — exprimarea prețioasă și afectată a retorului, într'una naivă și necăutată, mult mai potrivită cu viața câmpenească de păstori.

Ori cum ar fi, mă simt fericit că pot aduce aici omagiul meu de mulțumire și recunoștință iubitului meu profesor, Domnului I. M. Marinescu, îndrumătorul meu entuziast pe calea cea anevoioasă către frumusețile lumii antice.

CONST. I. BALMUȘ

Iunie 1922. — Tg.-Ocnei.

¹⁾ *Chestiunea descoperirii ms.*, a petei de cerneală și a conflictului cu furiosul bibliotecar italian... e foarte veselă... Vezi în *Oeuvres de Paul-Louis Courier*, Lettre à M. Renouard, libraire de Paris, sur une tache faite à un manuscrit de Florence.

²⁾ *Les pastorales de Longus, ou Daphnis et Chloe*, traduction de messire Jacques Amyot, revue, corrigée, complétée, de nouveau refaite en grande partie, par Paul-Louis Courier, în *Oeuvres de P.-L. Courier* pag. 165 și urm. Paris, Garnier.

³⁾ *Daphnis und Chloe* von Longus, aus dem Griechischen von Friedrich Jacobs, mit einer Einleitung von P. Ernst. Weimar, Gustav Kiepenheuer-Verlag, 1917.

⁴⁾ *Daphnis et Chloe* suivi de Théagène et Chariclée, traduction française précédée d'une étude sur le roman chez les grecs, par M. Charles Zévort, Paris, Charpentier, 1884.

I N C E P U T

Pe când vânam în Lesbos, văzui într'o pădurice a Nymphelor, cea mai frumoasă priveleşte din câte am văzut vreodată: icoana vie a unei poveşti de dragoste.

Frumoasă erà şi dumbrava, cu copacii deşi, smălţată cu flori, udată de ape; un singur izvor hrănià şi florile şi copacii.

Dar, mai plăcută decât toate erà această vedere de-o alcătuire minunată, care-arată întâmplările unei iubiri, încât mulţi, chiar străini, aduşi de faima-i, veneau şi să se'nchine la Nymphè, dar şi să cunoască priveleştea.

Puteai să vezi acolo femei născând, altele înfăşând copilaşii în scutice, apoi, prunci părăsiţi, animale care-i hrăneau, păstori care-i ridicau, tineri îndrăgostiţi strângându-se în braţe, o năvălire de hoţi, o lovire de duşmani.

Tot privind şi minunându-mă de multe alte lucruri şi toate de dragoste, mă cuprinse o dorinţă să le aştern în scris.

Căutai atunci un cunoscător să-mi lămurească această vedere și astfel am alcătuit patru cărți, pe care le închin lui Eros¹⁾, Nymphelor și lui Pan²⁾.

Și pentru toți oamenii vor fi comoară plină de farmec: bolnavul își va găsi vindecare, cel întristat mângâiere, cine-a fost îndrăgostit odată își va aminti iarăș, iar cel care n'a iubit încă, va învăța...

...Căci nimeni n'a scăpat și nu va scăpa vreodată de dragoste, câtă vreme va fi frumusețe în lume și ochi care s'o vadă.

Iar nouă, ajute-ne zeul să putem scrie poezia cu sufletul liniștit.

1) Eros, zeul dragostei.

2) Pan, zeul turmelor, reprezintă natura personificată; alergă prin munți și văi după nymphe.

C A R T E A I

I. In Lesbos este un oraş, Mytilene, mare şi frumos, tăiat de braţele mării care se furişează înăuntru şi împodobit cu poduri de piatră albă şi cioplită.

Ai crede că nu vezi un oraş, ci o insulă.

Cam la două poşte de acest oraş se întindea pământul unui om bogat, o avere foarte frumoasă: munţi plini de vânat, văi roditoare 'n grâu, dealuri cu vii, păşuni cu turme.

Marea scaldă ţărnul întins, acoperit cu un nisip mărunţ.

II. Pe acest câmp, un cioban, anume Lamon, pe când îşi păşteà turma, găsi un copil alăptat de una din capre. Erà acolo un stejăriş plin de spini, pe deasupra se'ntindeau ramuri de iederă, iar dedesupt creşteà o iarbă moale, în care stăteà lepădat copilul.

Aici alergà într'una o capră. Adeseori se făcea nevăzută, şi, părăsindu-şi iedul, venia să şeadă lângă prunc.

Lui Lamon i-se făcù milă de iedul părăsit. Deaceea el începù să pândească drumurile caprei și pe când erà arșița mai tare, luându-se pe urma ei, o văzù cum țineà cu grijă copilul, nu cumva să-l zgârie cu unghiile, iar acesta sugeà ca dela sânul mamei.

Mirat, după cum erà și firesc, Lamon se apropiè și descoperì un băiețel dolofan și frumos, învelit în niște scutece mai de preț decât s'ar fi potrivit cu soarta lui de prunc lepădat.

Aveà o hăinuță purpurie prinsă cu-o sponcă de aur și-un cuțit mic, cu mânerul de fildeș.

III. Mai întâi, îi venì 'n gând să ia numai semnele de recunoaștere, fără să se mai îngrijească de prunc. Apoi, rușinat, să nu fie el omenos nici cât o capră, așteptă să'nopteze, luă semnele, copilul și chiar capra, și le duse la nevastă-sa Myrtale.

Aceasta fiind cuprinsă de uimire că și caprele nasc copii, Lamon îi povestì cum l-a văzut sugând la capră și cum i-a fost rușine să-l lase să moară.

Și ea socotì la fel. Ei ascund lucrurile părăsite cu copilul, spun că pruncul acesta e al lor, și-l încredințează caprei ca să-l crească. In sfârșit, pentru ca și numele băiatului să pară de păstor, au hotărît să-l cheme Daphnis.

IV. Cam la doi ani după aceasta, un cioban de prin împrejurimi, anume Dryas, păscându-și

turma, dădù și el peste lucruri asemănătoare și văzù o privescătoare la fel.

Pe acolo erà o peșteră a Nymphelor, un fel de stâncă mare, scobită pe dinăuntru, iar pe dinafară rotundă. Chiar chipurile Nymphelor erau în piatră, desculțe, cu brațele goale până la umeri, cu părul despletit pe spate, având o cingătoare peste mijloc și ochii răsători.

După întreaga lor înfățișare, păreau dăntuitoare prinse 'n joc.

Intrarea peșterii erà pe la mijlocul stâncii, de unde țâșnià un izvor a cărui apă își făcuse cale, încet; pe dinaintea peșterii se întindeà o pajiște foarte plăcută, cu iarba deasă și fragedă, crescută la umezeală. Mai erau atârinate și vase de mulș și fluiere și naiuri și triști, daruri ale foștilor păstori.

V. In acest locaș al Nymphelor, venià mereu o oaie de curând fătată, așa că adeseori o socoteau pierdută. Dryas vrând s'o pedepsească și s'o aducă iarăș la păscutul liniștit de mai înainte, sucì un gânj de lozie verde, în chip de laț, și se îndreptă către peșteră ca să-și prindă, acolo, oaia, pe neașteptate.

Dar când fu aproape, nu văzù nimic din câte crezuse; dimpotrivă, oaia, întocmai ca o mamă, dădeà să sugă unui copil, cât puteà el, din belșugul laptelui ei. Acesta, fără scâncet, își treceà dela o țâță la alta, gurița lui curată și lucitoare,

căci oaia, după ce-l săturà, îi ștergeà fața cu limba.

Copilul acesta erà o fetiță. Și lângă ea s'au găsit scutice, semne de recunoaștere, o maramă de aur pentru păr, sandale aurite și inele de aur pentru glezne.

VI. Dryas socotì că dăduse peste un semn zeiesc, iar pe de altă parte, învăță dela oaie să-i fie milă de copil și să-l iubească. Deaceea ia fetița 'n brațe, îi pune semnele în glugă și se roagă Nymphelor ca să poată crește cu noroc pe mica lor ocrotită.

Când venì vremea să-și întoarcă turma dela pășune, cum sosì la colibă, povestì neveste-si ce văzuse, îi arată ce-a găsit, și o sfătui s'o privească ca pe fiica ei și s'o ia de suflet fără știrea nimănui.

Nape, căci așa o chemà pe femeie, se și făcù mamă și începù să-și iubească micuța, de teamă să n'o întreacă oaia. In sfârșit, ca să înlătore orice bănueală, îi dete numele de păstoriță, Chloe.

VII. In scurtă vreme, copiii aceștia se făcură mari și erau mult mai frumoși decât te-ai fi așteptat dela creșterea lor câmpenească.

Băiatul împlinise cincisprezece ani, iar fata erà cu doi ani mai mică, când, iată ce visară în aceeaș noapte Dryas și Lamon:

Se făcèa că Nymphele din peștera cu izvorul unde Dryas găsisè copila, dădeau pe Daphnis și

pe Chloe unui băiețaș foarte neastâmpărat și frumos, care aveà aripi la umeri și un arc mic cu săgeți. Băiețașul atingându-i pe amândoi cu o săgeată, le porunci ca, de acum încolo, să pască, Daphnis caprele, iar Chloe oile.

VIII. Visul acesta îi întristă că și copiii lor aveau să fie tot păstori, deși, după scutice, se așteptau la o soartă mai bună. În această nădejde chiar îi și crescuse cu bucate mai alese, îi învățase carte și toate lucrurile frumoase câte se pot deprinde într'o colibă câmpenesacă.

Au socotit totuș să încredințeze zeilor soarta celor scăpați prin pronia lor; apoi, spunându-și unul altuia visul, jertfiră 'n cinstea copilului înaripat din peștera Nymphelor, (căci nu știau cum îl chemà) și-i trimiseră ca pe niște păstori cu turmele lor, învățându-i toate pe rând: cum să le pască înainte de amiază și cum, după ce se potolește arșița; când să le dea la apă și când să le întoarcă la strungă; pe care să le mâie cu bâta și pe care numai cu vorba. Iar micii păstori săreau de bucurie ca și cum ar fi primit o mare însărcinare și-și iubeau caprele și oile, mai mult decât obișnuesc ceilalți păstori, căci Chloe datorà viața unei oi, iar Daphnis și-aduceà mereu aminte că fiind lepădat, îl hrănise o capră.

IX. Erà pe la 'nceputul primăverii, când florile toate'mbobocesc, și cele de prin păduri, și cele din livezi și câte cresc la munte.

Peste tot numai zumzet de albine, ciripit de pasări cântătoare și jocul mieilor de curând născuți, căci turmele se veseleau prin munți, albinele bâzâiau prin livezi, și pasările făceau să răsunе tufișurile.

Pe când bucuria primăverii stăpânià totul, Daphnis și Chloe, ca niște copii neștiutori, încercau și ei din câte auzeau și vedeau: la cântecul pasărilor cântau, la jocul mieilor săreau ușor și 'ntocmai ca și albinele, culegeau flori pe care, unele le puneau în sân, iar altele le împleteau în cununii pentru Nymphe.

X. Cu turmele unul lângă altul, la toate erau împreună. Adesea Daphnis întorcea oile ei rătăcite de turmă, și nu rareori Chloe alungă de parte de prăpăstii caprele lui, prea îndrăznețe.

Câteodată, unul singur păzià amândouă turmele, pe când celălalt se ținea de joacă.

Jocurile lor, erau jocuri de copii și de păstori.

Așà, ea rupeà fire de papură de prin baltă, cu care făcea lațuri pentru lăcuste și cu asta își uità de oi.

El tăià trestii subțirele și le găurià nodurile, apoi le lipià între ele cu ceară moale și se 'ncercà să cânte până 'n seară.

Uneori, puneau la mijloc laptele și vinul și chiar mâncarea ce și-o aduseseră de-acasă, încât, mai de grabă ai fi văzut oile și caprele păscând fiecare în alt loc, decât pe Daphnis și Chloe de parte unul de altul.

XI. Dar pe când se jucau astfel neștiutori, Eros le dădă de grijă, și iată cum: pe acolo, o lupoaică cu pui mici, având nevoie de multă hrană pentru creșterea lor, făcă prăpăd în tui-mele din vecinătate. Deaceea, într'o noapte, sătenii se adună și sapă niște gropi largi d'un braț și adânci de patru, și mai tot pământul săpat îl împrăstie pe departe.

Aștern apoi, peste groapă, crengi uscate și le acopăr cu țărna rămasă, ca pământul să pară ca mai înainte.

Și-un iepure dacă treceă, crengile, mai slabe de cât paie, s'ar fi rupt, și-atunci s'ar fi văzut că nu eră pământ, ci numai o amăgire.

Cu toate că săpaseră o mulțime de asemenea gropi, și prin munți și la câmp, totuș n'au avut norocul să prindă lupoaica, căci ea simțise că pământul ascundeă o înșelăciune. În schimb, multe capre și oi și-au rupt gâtul și cât pe aci chiar Daphnis, în chipul următor:

XII. Doi țapi întărâtați se luară odată la bătaie și unuia, primind o lovitură puternică, i-se rupse un corn. De durere, bietul țap o apucă la fugă sbierând, în timp ce țapul biruitor, urmărindu-l, nu-l slăbiă o clipă.

La vederea cornului rupt, lui Daphnis i-se făcū milă și supărat de îndrăzneala celui alt țap, pune mâna pe-o bătă și se ia după el. Și-așă, țapul fugind de lovituri, iar Daphnis, furios, ur-

mărindu-l, nu s'au uitat pe unde calcă, ci amândoi au căzut într'o groapă, mai întâi țapul și după dânsul Daphnis.

Aceasta a și fost norocul lui Daphnis, căci în cădere, țapul i-a folosit ca sprijin.

Acolo, el așteptă plângând, poate va veni cineva să-l scoată. Și'ntr'adevăr, Chloe, cum văzù cele'ntâmplăte, alergă drept la groapă și găsindu-l cu viață, chemă'n ajutor un bouar de pe imășul vecin. Acesta vine și'ndată cere o funie lungă de care să s'apuce Daphnis ca să fie tras afară. N'aveau însă nici o funie la'ndemână. Atunci Chloe își desleagă cingătoarea și i-o dă bouarului să-i arunce un capăt lui Daphnis, iar ei încep să tragă de pe marginea gropii. Daphnis urcându-se cu mânil pe cingătoare, ajunsese afară. După ce scoaseră și pe bietul țap cu amândouă coarnele rupte — așa de mult îl urmărise răzbunarea celui învins — îl dăruiră drept mulțumire bouarului ca să-l jertfească, iar ei s'au înțeleș să spună celor de-acasă, dac'ar întrebă de dânsul, cum că l-au mâncat lupii.

Reîntorși apoi la turme, și-au mai văzut de oi și de capre, și fiindcă acestea pășteau în liniște, ei s'au așezat pe-un trunchiu de stejar și-au început să cerceteze, de nu cumva Daphnis se lovise când căzuse.

Nu ei à nici lovit, nici plin de sânge, dar se umpluse tot de pământ și de noroiu, pe păr și pe trup.

Se gândi atunci să se spele, mai înainte ca Lamon și Myrtale să fi aflat de pățania lui.

XIII. Așà, împreună cu Chloe, se duce la peștera Nymphelor, îi dă acesteia sumanul și gluga să i-le păzească, iar el, stând la izvor, se spală pe păr și pe tot trupul. Avea un păr negru și bogat, și-un trup pârlit de soare de-ai fi zis că-l întunecă umbra părului.

Chloe, privindu-l, îl găsià frumos și, fiindcă atunci, întâia oară i s'a părut frumos, credea că scăldatul e pricina frumuseții. Pe când îl spală pe spate, carnea lui i-se părù așà de moale, încât de mai multe ori se pipăi în ascuns, să vadă dacă a ei n'ar fi mai fragedă.

În timpul acesta soarele se aplecà spre asfințit și ei trebuiră să-și ducă turmele acasă. De-atunci însă, Chloe nu mai dorià altceva decât să-l vadă iarăși pe Daphnis la scădat.

A doua zi, cum au ajuns la pășune, Daphnis se așeză pe trunchiul lui de stejar, și începù să cânte din naiu și să-și privească caprele culcate, care păreau că-i ascultă cântecul.

Iar Chloe, stând lângă el, aproape, trăgeà cu ochiul și la turma de oi, dar mai ales se uità la Daphnis și iarăș i-se părù frumos, cum cântà din naiu, și iarăș crezù că frumusețea-i vine dela cântec.

Cu mintea ei, luă în mână după el naiul că doar s'o face și ea frumoasă. L'a rugat apoi

să se scalde și din nou îl văzù în apă, privindu-l, iar îl atinse și iarăș se depărtă lăudându-l: lauda aceasta erà început de dragoste.

Biata fată nu știà singură ce simte, ea cea crescută la țară și care n'auzise pe nimeni vorbind de dragoste. O mâhnire îi cuprinse sufletul, privirile-i erau pierdute și-adesea șoptià numele lui Daphnis. Nu mai mâncà, nu mai dormià noaptea, nu mai îngrijià de turmă. Acum râdeà, acum plângeà; adormià și tresărià din somn. Fața 'i erà când galbenă, când roșie ca focul; nici o juncă n'ștepată de strechie n'ar fi fost așa.

XIV. Câteodată, cădeà pe gânduri și-și vorbià astfel: «sunt bolnavă și nu știu ce am; sufer și n'am nici o rană; mi-e inima rea și n'am pierdut nici o oaie; ard și stau la umbră deasă! De câte ori nu m'am înșepat în spini și n'am mai plâns! Câte albine nu m'au împuns și poftă de mâncare tot am avut! Ce-mi roade însă acum inima e mai amar decât toate acestea. Frumos o fi el Daphnis, dar și florile-s frumoase. Frumos mai cântă din naiu, dar și privighetorile cântă frumos, și totuș, pe mine, nimic nu mă mișcă! O, de-aș fi naiul lui, să-i simt suflarea! De ce nu-s o capră, să fiu păscută de el?

Apă blestemată, numai pe Daphnis l-ai făcut frumos, că eu de geaba m'am scăldat în unda ta!

Mă prăpădesc cu zile, dragi Nymphe, și voi nu scăpați copila crescută'n ochii voștri!

Cine-o să vă mai împletească cununi, după mine? Cine va mai hrăni pe bieții mielușei? Cine-mi vă îngrijî greierul meu vorbăreț pe care abia l-am prins, ca să m'adoarmă 'n cântec la ușa peșterii?

Acum, în zadar mai cântă, căci somnul mi-a pierit din pricina lui Daphnis.

XV. Așa suferiă, așa-și vorbiă Chloe, căutând numele iubirii. Dar Dorcon, bouarul acela care scosese din groapă pe Daphnis și pe țap, un flăcăiaș căruia abia-i mijeau mustățile, cunoscând și numele și toate ale dragostei, se îndrăgosti de Chloe, chiar din ziua aceea. După câteva zile, se aprinse așa de mult, încât, nemai ținând seamă de Daphnis, ca de un copil, se hotărî să-și ajungă scopul prin daruri sau cu sila.

Mai întâi, începù cu darurile: îi aduse lui Daphnis un năiu, făcut din nouă trestii, lipite cu aramă, în loc de ceară, iar Chloeii o piele peștriță de cerb, cum au bachantele¹⁾.

De atunci, socotindu-se prietenul lor, începù puțin câte puțin, să nu se mai uite la Daphnis, pe când Chloeii îi aducea zilnic, fie caș moale, fie o cunună de flori, fie un măr copt. Ba, odată, îi aduse și-un vițeluş și-o ceașcă suflată cu aur, și niște puișori de pasări de prin munți.

¹⁾ Preotese ale zeului Bacchus.

Ea, nepricepută'n meșteșugurile dragostei, primià darurile și se bucurà, că, la rândul ei, puteà să le deà lui Daphnis.

Intr'o zi, însă, — căci și Daphnis trebuià să știe odată ce-i dragostea, — se iscă, între Dorcon și el, o ceartă dela frumusețe: Chloe erà judecătorul, iar cine învingeà, drept răsplată, puteà s'o sărute pe Chloe. Dorcon vorbi cel dintâi:

XVI. — «Eu, drăguță, sunt mai ceva decât Daphnis, sunt bouar, iar el, ia, un păstor de capre; pe atât mai sus eu, cât îs boii față de capre! Și-s alb ca laptele și rumen ca grâul aproape de seceriș, și nu m'a crescut o vită, ci maică-mea. Asta însă-i pipernicit și fără barbă, ca o femeie, și, afară de asta, negru ca un lup. Paște țapii și-i plin de mirosul lor urât. E așa de calic, că nu poate țineà nici un câine! Iar, dacă-i adevărat că a supt dela o capră, nu se deosebește întru nimic de un ied».

Așa vorbi Dorcon, și după el, începù Daphnis: — «Ei, da, m'a hrănit o capră ca și pe Joe, pasc niște țapi mai mari decât boii lui și nu miros de loc din pricina lor, cum nu miroase nici Pan, deși-i aproape ca un țap.

Am caș berechet și pâne neagră și vin dulce, cât au doar țărani cei cu stare! N'am barbă, dar nici Dionysos n'aveà; sunt pârlit de soare, într'adevăr, dar și zambila-i așa, totuș Dionysos întrece Satyrii și zambila crinii!

Pe când el, e roșcat ca o vulpe, bărbos ca un țap și alb ca o târgoveață. Dacă mă vei săruta pe mine, gura îmi vei săruta-o, iar lui, firele de păr din barbă! Adu-ți aminte, dragă, că și tu ai supt dela o oaie, și totuș ești așa de frumoasă».

XVII. Chloe n'așteptă mai mult. Fermecată de așa laudă și aprinsă de dorul să-l sărute pe Daphnis, sări și-i dete un sărut stângaciu și nemeșteșugit, dar care-i înflăcăra tot sufletul.

Dorcon, cuprins de durere, plecă să-și caute altă cale dragostei lui, iar Daphnis se întristă pe dată, ca și cum ar fi fost mușcat, nu sărutat.

De-atunci, îl treceau adesea fiori reci, nu-și putea stăpâni inima care-i bătea tare, voiă să se uite mai mult la Chloe, dar, privind-o, i-se îmbujorau obraji.

Abia acum începù lui să-i placă și cosița ei bălaie, și ochii cei mari ca ai bouului și fața cu adevărat mai albă decât laptele caprelor, de par'că atunci i-se deschideau ochii întâia oară, iar mai înainte fusese orb.

Mâncarea abia o mai gustă, și când erà silit să bea, își udă numai buzele. Se făcuse tăcut, el, mai vorbăreț decât greierii; greoiu, deși de felul lui erà mai neastâmpărat ca o capră. Iși uitase și de turmă, naiul ședeà părăsit de o parte, iar fața-i erà mai galbenă ca iarba ofilită de soare. Numai de Chloe vorbià cu aprindere, iar când se găsià singur, departe de dânsa, se întrebà astfel:

XVIII. «Ce mi-o fi făcut, oare, sărutul Chloeii? Căci buzele ei sunt mai fragede ca trandafirii și gura mai dulce ca mierea, dar, totuș, sărutul ei m'a fript ca o înțepătură de albină! De câte ori mi-am sărutat eu iezii, cățelușii și vițelul dăruit de Dorcon! Sărutarea asta-i altfel: îmi taie răsuflarea, îmi topește sufletul, îmi smulge inima, și totuș, aș vrea s'o mai sărut odată! O, biruință blestemată, o, foc ascuns a cărui pricină n'o pot spune!

«Să fi băut Chloe vreo otravă, înainte de-a mă sărută?»

Cum de n'a murit atunci? Ce frumos mai cântă privighetorile, iar naiul meu a amuțit! Cum se sbeguesc iezii, și eu stau locului! Cât de mândre-s florile, și eu nu mai împletesc cununi! Toporașii și zambilele înfloresc, iar Daphnis se usucă! S'ajungă oare Dorcon mai frumos ca mine?»

Astfel suferiă și se tânguiă bietul Daphnis, căci gustă, întâia oară, din fiorii dragostei.

XIX. Pe de altă parte, Dorcon, bouarul îndrăgostit de Chloe, pândi pe Dryas, pe când răsădiă un pom, lângă un butuc de viță, și se apropiē de el, aducându-i plocon niște cașuri bune, ca prieten de pe vremea când pășteau turmele împreună.

Punându-se, astfel, bine cu el, aduse vorba de măritatul Chloeii, și, ca bouar, îi făgădui, dac'o

va luà de soție, daruri mari și multe: niște bourei de plug, patru stupi de albine, cincizeci de merişori, o piele de bou pentru opinci și-un vițel înțarcat, pe fie-ce an.

Astfel ademenit de darurile acestea, Dryas erà cât pe aci să-i făgăduescă fata. Aducându-și însă aminte, că această copilă erà menită unui mire mai de seamă, îi fu frică să nu-l lovească și pe el vreo nenorocire, și nu-i dădù învoeala, rugându-l să-l ierte că nu-i poate primì darurile.

XX. Dorcon, înșelat a doua oară în așteptările lui, și văzând că-și pierduse, fără folos, bunătate de caș, se hotărî să pună, cu deasila, mâna pe Chloe, cum o va găsi singură. Și-așà, băgând de seamă că Daphnis și Chloe își duceau turmele la adăpat, într'o zi unul, într'o zi altul, găsi un vi-cleșug ca pentru mîntea lui de păstor.

Luă pielea unui lup mare pe care, un taur, o-dată, îl omorîse, apărând pe ceilalți boi, și-o întinse pe tot trupul, din cap până 'n picioare. Labele de dinainte îi veneau peste mâni, cele dindărăt, peste picioare, iar gura căscată îi acoperià capul ca un coif ostășesc. Luând în felul acesta, cât mai mult, chipul unei fiare, se apropiè de izvorul din care se adăpau caprele și oile după pascut. Izvorul se găsià într'o înfundătură sălbatecă și de jur-împrejur erau spini, mărăcini, ciulini și scai: acolo, chiar un lup adevărat s'ar fi putut ușor dosi.

Ascuns aici, la pândă, Dorcon așteptă vremea adăpatului și trăgea multă nădeide s'o sperie pe Chloe, cu înfățișarea lui de lup, și să pună mâna pe ea.

XXI. Nu trecu mult și se ivi Chloe, mânându-și turmele la izvor. Pe Daphnis îl lăsase acasă să taie frunze, hrana iezilor după pășune. Veneau din urmă și câinii, păzitorii oilor și caprelor. Cum aceștia umblau mirosind încoace și 'ncolo, dădură peste Dorcon, care se mișcă pas cu pas pe urma copilei. S'au repezit la el ca la lup, lătrând cât îi ținea gura. Mai înainte ca acesta, zăpăcit, să se poată ridica, câinii l-au și încunjurat și și-au vârât colții în pielea lui.

De rușine să nu-l descopere și păzit, de pielea ce-l ascundeă, Dorcon tăcea chitic în tufiș. Dar, când Chloe, înspăimântată, îl chemă pe Daphnis în ajutor și câinii, trăgându-l din toate părțile, îl ajunseră la trup, atunci începuseră să se vaicăre tare și să ceară cu lacrimi ajutor dela copilă și dela Daphnis, care tocmai sosise.

Aceștia potoliră mai întâi câinii, chemându-i pe nume. Apoi, duseră la izvor pe Dorcon mușcat de coapsă și de umeri, îi spălară rănilor, unde se vedeau urmele colților, și-l oblojiră cu coaje verde de ulm, mestecată în gură.

Așa de puțin știau Daphnis și Chloe, la câte te împinge dragostea, încât luară drept o glumă păstorească îmbrăcarea lui Dorcon cu pielea de

lup. Nu numai că nu s'au supărat, ci l-au mân-gâiat și l-au petrecut de mână până la un loc.

XXII. După ce Dorcon se văzù scăpat dintr'o așa mare primejdie, — smuls din gura câinilor, cum s'ar zice, nu dintr'a lupului, — începù să-și îngrijească rănille.

Daphnis și Chloe însă s'au ostenit până 'n noapte cu adunatul caprelor și-al oilor. Acestea, îngrozite de pielea lupului și înspăimântate de lătratul câinilor, se suiseră, unele pe stânci iar altele o luaseră la fugă, până la țărmlul mării, deși, dealtfel, erau învățate s'asculte de vorbă, să vie cu plăcere la cântecul fluierului și să se adune la o bătaie din palme.

Atunci, însă, de spaimă, uitaseră totul și numai cu greu le-au dus la strungă, ținându-se pe urma lor, ca după iepuri.

Insfârșit, în noaptea aceea, au dormit și ei un somn adânc și oboseala i-a lecuit de chinurile dragostei.

Dar, cum se făcù ziuă, fură din nou cuprinși de aceleași simțiri: bucurie când se vedeau, întristare când se depărtau. Doreau ceva și nu știau ce. Numai una știau bine: că lui îi furase mințile un sărut, iar ei, trupul gol dela scăldat.

XXIII. Pe lângă aceasta, îi mai aprindea și căldura verii.

Primăvara erà pe sfârșite, începea vara și toate erau în floare: pomii plini de fructe, câmpiile acoperite cu semănături.

Cântecul greierilor erà plin de farmec, mireasma poamelor dulce și chiar behăitul oilor aveà ceva plăcut. Ai fi crezut că râurile cântau încetișor, în cursul lor și vântul suflând printre pini, par'că glăsuià din fluier; merele cădeau molesite la pământ, iar soarele, iubitor de frumusețe, des-puià pe toți de haine.

Daphnis, aprins de toate astea, se vârà în ape și când se scăldà, când umblà după peștii cari se jucau în jurul lui.

De multe ori bea și apă, să-și mai potolească focul dintr'însul. Chloe, după ce mulgeà oile și pe multe din capre, se trudià cu prinsul laptelui, căci muștele erau rele și înțepau dacă le gonià. Apoi, se spălă pe față, se încununà cu ramuri de pini, se îmbracă c'o piele de cerb și umpleà un ulcior cu vin și cu lapte pe care îl bea dîmpreună cu Daphnis.

XXIV. Iar când venià vremea amiezii, atunci, mai ales, se pierdeau din ochi. Chloe îl vedeà pe Daphnis gol, frumusețea lui întregă îi cădeà sub ochi și se topià, sărmana, că nu-i aflà nici un cusur. Daphnis, la rândul lui, când o vedeà cu pielea ei de cerb și cununa de pini, cum îi întinde ulciorul, i-se păreà că zărește o nymphă din peșteră.

Ii desprindeà, atunci, cununa, i-o sărutà și-apoi și-o puneà el pe cap. Iar Chloe, pe când Daphnis gol se scăldà, își îmbracă haina lui, după ce și ea i-o

sărutã. Câteodată își aruncau cu mere și se găteau la cap împletindu-și unul altuia părul: Chloe zicea că părul lui e negru ca boabele de myrt, iar Daphnis, că fața ei e albă și rumenă ca mărul. El o învățã să cânte și din naiu, dar, cum începea să sufle, i-l luã să treacă găurile pe buzele lui, și, de câte ori i-se pãrea că greșește, nu scãpã prilejul s'o sãrute, așa, furiș, pe sub naiu.

Intr'o zi pe la amiazã, pe când el cântã, iar turmele se odihneau la umbrã, pe Chloe o furã somnul fãrã de veste.

Indatã ce bãgã de seamã aceasta, Daphnis lãsã naiul, și, fãrã nici o sfialã acum, începù s'o priveascã toatã, cu nesaț, și să șopteascã încetișor:

«Cum îi dorm ochișorii, cum îi înfioarã rãsuflarea buzele! Nici mireasma merelor și nici a tufelor de flori nu-i mai dulce decãt rãsuflarea ei.

Nu-mi vine s'o ating! Sãrutul ei îți frige inima și te înnebunește ca și mierea proaspãtã. Apoi, mã tem să n'o trezesc, sãrutãnd-o! Și ce greieri gurativi! N'au s'o lase să doarmã, cu țãrãitul lor asurzitor! Iar țapii aștia acum și-au gãsit să se batã și să se împungã! O, lupi mai fricoși ca vulpile, cum nu i-ați înghițit!»

XXVI. In timp ce vorbiã astfel, un greiere fugãrit de-o rãndunicã care vroia să-l prindã, sãrì în sânul Chloe. Rãndunica, deși-l urmãrise, nu putù să-l prindã, dar se apropiè așa de tare de Chloe, cã-i atinse obrajii cu aripele ei.

Chloe, neștiind ce s'a întâmplat, scoase un țipăt și sări arsă. Când văzù însă rândunica sburând așa de-aproape și pe Daphnis râzând de frica ei, se liniști și-și șterse ochii împăienjeniți de somn.

Greierele, însă, începù să cânte în sân, drept mulțumire că scăpase. **Chloe** țipă iarăș, iar Daphnis o râse din nou și prinse prilejul să-i vâre mâna'n sân, și astfel scoase pe bietul greiere, care, și'n mână, tot cântă.

La vederea lui, Chloe râse, puse mâna pe el și-l vârî la loc în sân, în timp ce el țârâia într'una.

XXVII. Altădată, vreun porumbel de pădure îi fermecă cu gurguitul lui; și cum Chloe doriă să afle ce ziceă pasărea, Daphnis îi răspunse cu povestea următoare: «A fost odată, draga mea, o fată frumoasă, care tot așa pășteà o mulțime de vaci în pădure, și cântă așa de frumos că-și fermecă vacile cu glasul ei, de le pășteà fără bătă și fără strămurare. C'o cunună pe cap, jos sub un pin, cântă pe Pan și pe Pitys, încât vacile, ademenite de cântecul ei, se opreau locului.

Nu departe, își pășteà boii un băiețaș și el frumos, și, ca și fata, bun cântăreț, căruia îi veni în minte să se ia la întrecere'n cântec, cu vocea lui puternică ca de bărbat și dulce ca de copil.

În chipul acesta, ademeni în turma lui opt din cele mai bune vaci ale fetei, și-apoi schimbă locul pășunii.

Plângea copila și că-și pierduse cireada și că fusese bătută în cântec, și se ruga de zei ca înainte de a ajunge acasă, s'o prefacă 'ntr'o pasăre.

Zei o ascultară și-o prefăcură într'o pasăre de munte, care cântă tot așa frumos ca și copila.

Ea, până azi, își spune prin cântec nenorocirea, cum își cântă sărăcuța vacile ei pierdute».

XXVIII. Acestea erau plăcerile verii pentru ei. Dar, când veni toamna și strugurii erau copti, niște pirați tyrieni se apropiară de aceste țărmuri, pe o ușoară corabie cariană, ca să nu dea de bănuț că-s barbari.

Inarmați cu săbii și platoșe, se coborîră pe uscat jefuind tot ce le căzù sub mâni: vin cu miros de floare, grâu din belșug, faguri de miere, câțiva boi din cireada lui Dorcon, ba, mai mult, îl prinseră chiar pe Daphnis, care rătăciă pe malul mării.

Chloe însă avù noroc, căci, fiind copilă, își scoțea abia mai târziu oile la câmp, de frica păstorilor obraznici.

Hoții (de Mare) cum văzură un flăcăiaș așa de mare și frumos, mai de preț decât orice ar fi prădat ei de pe câmp, au lăsat la o parte caprele și celelalte lucruri câmpenești, și au dus la corabie pe Daphnis, care plângea ca un nenorocit și strigă pe Chloe cât îl țineà gura.

Indată hoții desleagă funia corăbiei, pun mâna pe vâsle, și o pornesc în larg. Dar, tocmai atunci se făcuse vremea când Chloe își întorcea turma și,

de data aceasta, îi aducea lui Daphnis un naiu nou, în dar.

Când văzù, însă, caprele înspăimântate, și auzi chiar pe Daphnis strigând-o din ce în ce mai tare, își uită și de oi și de naiu, și o luă la goană spre Dorcon, să-i ceară ajutor.

XXIX. Dar Dorcon zăcea la pământ într'un lac de sânge, abia răsuflând, snopit de loviturile sdravene ale hoșilor.

Când o văzù pe Chloe, se înroși puțin din pricina dragostei lui de mai înainte și-i zise: «Eu, Chloe, nu mai am mult, și-am să mor, căci blestemații ceia de hoși m'au ciomăgit ca pe-un bou, că m'am bătut pentru cireadă! Tu, scapă-l pe Daphnis, răzbună-mă, iar pe ei pierde-i! Uite, mi-am deprins vacile s'asculte de glasul naiului și să vină după cântec, ori de unde-or fi păscând. Hai, ia fluierul ăsta, suflă dintr'însul cântecul ce l'am învățat odată pe Daphnis și Daphnis pe tine! De-acum înainte să ai grijă de naiu și de vacile astea!

Îți dăruiesc ție naiul cu care am biruit, la întrecere pe atâta bouari și păstori de capre. Iar tu în schimb, sărută-mă cât mai sunt cu viață, și-o dată mort să mă plângi! Și când vei vedea pe un altul păscând boii, să-ți aduci aminte de mine.

XXX. Atâta mai vorbi Dorcon, ș'apoi, sărutând-o, își dete sufletul, odată cu sărutul și cu vorbele acestea.

În urmă, Chloe luă naiul și punându-l la gură, suflă cât putu de tare. Vacile aud, recunosc cântecul, și, mugind, s'aruncă 'n Mare, dintr'o săritură. Apa se izbi cu putere într'o coastă a corăbiei, un gol mare se făcù în apă, corabia se răsturnă și fu înghițită de valuri. Cei dintr'însa căzură 'n apă, fără să aibă toți aceiași sorți de scăpare: hoții cu săbii la brâu, cu platoșe pe piept și pulpare până la genunchi, iar Daphnis cu picioarele goale, cum umblă cu turma pe câmp și pe jumătate gol, căci tot mai durau călduri arzătoare.

Cei dintâi după ce au înotat o bucată, fură trași la fund de greutatea ărmelor. Daphnis, dimpotrivă, își aruncă repede haina de pe el, și încercă din toate puterile să 'nnoate, fiindcă mai înainte înotase numai în râuri. În curând, învățat de nevoie, își făcù vânt între două vaci, și apucându-se cu amândouă mâinile de coarnele lor, fu dus la mijloc, fără nici o greutate, ca și cum ar fi mânat un car.

Boul înoată așa de bine, că nici omul nu-l întrece, numai pasărilor de apă și peștii îi iau înainte.

Nici un bou nu s'ar înneacă, de nu li-ar cădeà unghiile dela copite, muiate de apă, lucru care-l mărturisesc, până azi, multe locuri de mare numite căile bouului.

XXXI. Așa a trecut Daphnis două primejdii: hoții și înnecul, fără să fi avut vreo nădejde de scăpare.

Când ieși din apă, o găsi la mal pe Chloe, care râdea și plângea, în acelaș timp. El i-se aruncă în brațe, întrebând-o ce voia să spuie cu cântecul ei. Atunci Chloe îi povestește totul: cum s'a dus la Dorcon, cum vacile lui erau învățate să meargă după naiu, cum i-a spus să cânte și cum Dorcon a murit; numai de sărut nu i-a pomenit, fiindcă-i era rușine.

Au hotărît să cinstească cum trebuie pe binefăcătorul lor, și împreună cu rudele, înmormântară pe bietul Dorcon.

Apoi, grămădiră multă țarnă pe mormânt, răsadiră mulțime de pomi roditori, și atârnară de ei fruntea roadelor de pe câmp. Vărsară și lapte deasupra, striviră struguri și rupseră multe naiuri. S'au auzit atunci mugetele jalnice ale boilor, cari, împrăștiați, rătăceau de colo până colo.

Spun ciobanii și căprarii că acestea erau plânsetele boilor pentru bouarul care murise.

XXXII. După îngroparea lui Dorcon, Chloe îl duse pe Daphnis la Nymphe și-l vârî în peșteră să-l spele.

Atunci și ea, pentru întâia oară, își scaldă, în fața lui Daphnis, trupu-i alb și curat, care nu mai avea nevoie de scaldat, ca să fie frumos. Apoi, amândoi culeg florile câte se mai găseau la timpul acela și împodobesc chipurile Nymphelor, iar naiul lui Dorcon îl atârână de-un steiu, ca

pe-un lucru scump. În urmă, s'au reîntors la caprele și oile lor, pe care le-au găsit culcate: nu se mai uitau la iarbă, nici nu behăiau, căci după cum e de crezut, doreau pe Daphnis și Chloe, cari nu se mai vedeau. Ei, îndată le-au chemat ca de obicei, au cântat din naiu, și de-abia atunci s'au sculat și-au început să pască. Săreau caprele de bucurie, ca și cum s'ar fi bucurat că li-a scăpat păstorul.

Dar Daphnis nu mai avu bucurie în suflet de când o văzuse pe Chloe goală și frumusețea ei, mai înainte ascunsă, acum în întregime desvăluită. Il durea inima ca mâncată de otrăvuri. Răsuflarea îi era când repede, ca și când l'ar fi gonit cineva, când slabă ca a unui drumeț venit de departe.

Tânăr țaran, nepriceput încă în viclesugurile dragostei, i-se părea scăldatul Chloe mai de temut decât marea, iar sufletul lui, că se găsește în mâinile hoților.

CARTEA a II-a

I. Èrà acum toamna 'n toiu și se apropià culesul viilor. Toți aveau de lucru la câmp: unul pregătià teascuri, altul curățià butoaie; care împleteà coșuri, care își ascuțià custura pentru tăiat struguri, unii pregăteau piatra de strivit bobitele, iar alții lozie uscată, fără coaje, pentru torțe, ca, noaptea, să care mustul pe lumină.

Daphnis și Chloe, uitându-și de oi și de capre, dădeau și ei mână de ajutor. El aduceà struguri în coșuri, îi călcà în teascuri și-apoi cărà vinul în butoaie.

Chloe gătià bucate culegătorilor, li turnà vin vechiu și culegeà strugurii de pe vițele cele mai plecate; căci în Lesbos, toate vițele sunt joase, nu-s ridicate 'n aer, și nici acățătoare de copaci, ci se întind la pământ, încât și-un copil de curând ieșit din scutece ar ajunge strugurii.

II. Cum e obiceiul la sărbătoarea lui Dionysos și la culesul viilor, s'au chemat femei de prin apropiere s'ajute la cules.

Toate 'și-aruncau ochii la Daphnis și-l laudau zicând că-i frumos ca Dionysos ; ba, una mai îndrăzneată, îl și sărută, ceea ce aprinse pe Daphnis, iar pe Chloe o mâhni.

Dar și călcătorii îi spuneau Chloeii fel de fel de glume și săreau nebunindu-se ca niște satyri la vederea unei bachante.

Ziceau c'ar vrea să se facă oi și să fie păscuți de Chloe. Acum se bucură ea și se 'ntristă Daphnis.

Amândoi, însă, doreau să se isprăvească cât mai curând culesul, ca să se întoarcă la pășunile lor obișnuite, iar în locul strigătelor asurzitoare s'audă iarăș naiul sau behăitul oilor. După câteva zile, când se sfârși culesul, iar mustul fu pus în butoaie și nu mai eră nevoie de atâtea brațe, au plecat din nou cu turmele la câmp.

Plini de bucurie, s'au dus să se închine Nymphelor, ducându-le în dar fruntea culesului pe corzi de vițe.

Nici mai 'nainte vreme n'au trecut vreodată pe lângă Nymphe cu mâna goală, ci 'n toată dimineața, cum începeau turmele să pască, ei mergeau să li-se 'nchine și să le cinstească și tot așa când se 'ntorceau dela păscut.

Intodeauna le dăruiau câte ceva : flori ori poame, o ramură verde ori lapte. In urmă, au primit răsplată dela zeițe pentru toate acestea. In ziua aceea, însă, ca niște câini — cum se zice — slo-

boziți din lanțuri, săreau, cântau din naiu și din gură și se luau la luptă cu țapii și berbecii.

III. Pe când se veseleau astfel, iată că vine un moșneag, îmbrăcat c'o piele păroasă, cu opinci în picioare și-un sac în spate, și sacul erà vechiu. Se așeză aproape de ei și le vorbi așa: «Copii, eu sunt Philetas moșneagul, care de multe ori am cântat în cinstea acestor Nymphe, de multe ori am zis din naiu pentru Pan și-am mânat cirezi întregi, numai cu cântecul meu. Viu la voi să vă spun ce-am văzut, să vă vestesc ce-am auzit. Am și eu o grădină, lucrul mânilor mele, pe care o muncesc de când sunt bătrân și m'am lăsat de păstorie.

Orice găsești într'însa, după timp: primăvara trandafiri, crini, zambile și toporași de amândouă felurile; vara: maci, pere pădurețe și mere de tot felul; acum: struguri, smochine, rōdii și myrt verde.

În grădina aceasta se adună dimineața cârduri de pasări, unele să ciugulească, altele să cânte, căci livada are o umbră deasă și-i udată de trei izvoare. Dacă ar luà cineva gardul de spini de primprejur, ai crede că vezi o dumbravă.

IV. Azi, pe la amiază, intrând în grădină, văd pe sub rōdii și pe sub myrți un băiețaș cu rōdii și boabe de myrt în mână, alb ca laptele, aprins la față ca focul, și-așa de curățel de luciă ca după scăldat. Erà gol și se jucà singur, culegând la poame ca din livada lui.

M'am repezit atunci la el să-l prind, de teamă ca obraznicul să nu-mi rupă myrtul și rodiile.

El, însă, îmi scăpă ușor din mână și-o luă la goană, când pe sub trandafiriș, când tupilându-se pe sub maci, ca un puiu de prepeliță.

De multe ori am fugit eu după pui de cerb, adesea m'am ostenit după vițeluși, dar cu el se schimbasese treaba: nu erà chip să-l prinzi.

Sleit de puteri, căci îs bătrân, mă sprijinesc în băț și trăgând cu ochiul să nu-mi scape, îl întreb, al cui este dintre vecini, și de ce vrea să fure poame din grădina altuia.

El nu-mi răspunde nimic, se apropiè cu zâmbet blând pe buze, îmi aruncă cu boabe de myrt și nu știu cum mă 'ncântă, de mă face să-mi moiu supărarea. Il rog atunci să vină fără teamă'n brațele mele, ba mă jur pe myrtul meu că-i voi da drumul încărcat cu mere și cu rōdii și-l voi lăsa întodeauna să culeagă fructe și să rupă flori, numai să-mi dea o sărutare.

V. Băiețașul începù să râdă cu hohote și să-mi spună c'un glas dulce, cum nu poate aveà nici rândunica, nici privighetoarea, nici lebăda, de ar fi chiar bătrână ca mine: «Philetas, mie nu mi-i greu de loc să te sărut, căci mai mult țin eu să fiu sărutat, decât dorești tu să 'ntinerești. Vezi, însă, dacă darul acesta ți-e potrivit cu vârsta, căci, după ce mă vei fi sărutat odată, bătrânețea nu te va împiedicà nicicum ca să mă urmărești,

și pe mine mă prinde cu greu, chiar șoimul, vulturul sau orice altă pasăre și mai iute 'n sbor decât acestea. Nu-s copil, deși par, ci-s mai bătrân decât Kronos și decât tot timpul. Eu te știu pe tine de când, în floarea tinereții, pășteai ci-reada 'mprăștiată pe muntele cela. Eram lângă tine când ziceai din nău pe sub fagi, de dragul Amaryllidei. Dar tu nu mă vedeai, deși eram foarte aproape de față.

Ți-am dat-o, și azi ai feciori, bouari și plugari buni și ei.

Acum mă 'ngrijesc de Daphnis și Chloe, iar dimineața după ce-i adun la un loc, intru'n grădină la tine, mă desfățez cu florile și pomii și mă scald în izvoarele acestea. Deaceea-i atâta frumusețe pe flori și pe copaci, fiindcă-s stropite de scaldătoarea mea. Uită-te de nu ți-e ruptă vreo creangă ori vreo poamă culeasă, vreo rădăcină de floare călcată, sau de nu ți-e turburat vreun izvor. Bucură-te că numai tu singur, dintre oameni, ai văzut acest băiețaș, la bătrânețe».

VI. Cum spuse acestea, ca un puiu de privighetoare sări pe myrt și din creangă 'n creangă, printre frunze, ajunse în vârf. I-am văzut aripi la umeri și între ele niște săgeți mici, apoi nu le-am mai văzut și nici pe dânsul. Și, dacă nu mi-au ieșit de geaba perii aștia albi, și bătrânețea nu mi-a stricat încă mințile, copiii, sunteți sortiți lui Eros, și Eros vă are în grijă».

VII. Mult s'au mai bucurat ei, ca și cum ar fi ascultat o poveste, nu o 'ntâmplare adevărată. Il întrebară cine este Eros, dacă e copil ori pasăre, și ce putere are.

Philetas urmă: «Copii, Eros e un zeu tânăr, frumos și 'napriat, deaceea îi place tinerețea, umblă după tot ce-i frumos și dă aripi sufletelor. E tot așa de puternic ca și Zeus, stăpânește toată firea și astrele și pe ceilalți zei de-o samă cu dânsul. Nici voi n'aveți atâta putere peste caprele și oile voastre. Toate florile sunt făpturile lui Eros, prin puterea lui curg râurile și bat vânturile.

Am văzut și un taur cuprins de dragoste, de mugiă ca înțepat de strechie, ba și un țap îndrăgostit de-o capră pe care-o urmăria peste tot.

Am fost și eu odată tânăr și am iubit pe Amaryllis. Uitam de mâncare, nu mai duceam băutură la gură și nici somnul nu se mai prindea de mine. Mă durea sufletul, îmi bătea inima, fiori îmi străbăteau tot trupul! Răcneam par'că m'ar fi bătut cineva, tăceam ca un mort, m'aruncam în râuri ca ars de pară.

Ceream ajutor lui Pan, căci și el fusese 'ndrăgostit de Pitys, mulțumeam lui Echo că spuneă, după mine, numele Amaryllidei, îmi frângeam naiul de ciudă, că putea să farmece vacile, dar nu-mi aducea pe Amaryllida.

Dragostea n'are leac nici în băutură, nici în mâncare, nici în descântec, ci numai sărutul, strânsul în brațe și culcatul împreună goi, o potofesc».

VIII. După ce i-a lămurit astfel, Philetas se depărtă, dăruiț de ei cu ceva caș și c'un ied căruia abia'i ieșise cornițele.

Daphnis și Chloe rămași singuri și auzind pentru întâia oară, atunci, numele lui Eros, fură cuprinși de mâhnire, iar noaptea, după ce s'au întors la colibă, au început să asemene ce simțeau ei, cu ce aflaseră dela bătrân.

— «Indrăgostiții sufăr, și noi suferim; își uită de mâncare, noi tot așa ne-am uitat; nu pot să doarmă, cum ne-a pierit și nouă somnul. Și se pare că ard, și'n noi e atâta foc!

Se doresc unul pe altul, dar deaceea ne rugăm și noi să se facă ziuă mai repede.

Asta trebuie să fie dragostea, iar noi ne iubim fără s'o știm.

De-i așa însă, dragostea, și de sunt îndrăgosit, de ce suferim atât? De ce ne căutăm unul pe altul? Bine-a mai spus Philetas! Băiețașul acela din grădină s'a arătat odată'n vis, și părinților noștri, și le-a poruncit ca noi să paștem turmele.

Cum să pui mâna pe el? E mic și 'ndată fuge, și nici nu putem scăpa de el, că are aripi și ne va ajunge.

Trebuie să fugim să cerem ajutor la Nymphe; dar nici Pan nu l-a ajutat pe Philetas, când iubià pe Amaryllis.

Să 'ncercăm atunci leacurile pe care ni le-a spus bătrânul: sărutatul, strânsul în brațe și culcatul goi la pământ. E frig, dar le vom îndură toate, după sfatul lui Philetas».

IX. Și noaptea au încercat să 'ndeplinească lucrurile 'nvățate 'n ajun.

A doua zi își duseră turmele la pășune și cum s'au văzut s'au sărutat, ceeace nu făcuseră până atunci. Apoi își trecură mânil pe după gât și se îmbrățișară.

Nu 'ndrăzniră însă să 'ncerce și-al treilea leac: să se culce împreună desbrăcați. Erà greu nu numai pentr'o copilă, ci și pentru un tânăr păstor.

Nici noaptea următoare nu 'nchiseră ochii, cu amintirea celor întâmplare, iar ziua o petrecură cu părerea de rău după cele neîmplinite.

— «Ne-am sărutat, dar fără folos; ne-am îmbrățișat și nu ne-a fost mai bine. Culcatul trebuie să fie, atunci, singurul leac al dragostei. Să-l încercăm și pe acesta, căci, fără 'ndoială, va avea mai multă putere ca un sărut».

X. Stăpâniți de-așà gânduri, visau noaptea, cum e și firesc, numai dragoste, sărutări, îmbrățișeri, și ce nu 'ndrăzniseră ziua, făceau acum în vis: se vedeau culcați goi unul lângă altul.

Ziua următoare se scoală și mai aprinși de dragoste. Iși duc din fluier turmele la câmp, fiindu-le de grabă să se sărute iarăș, și cum se văd sboară zâmbitori unul către altul, se sărută, se 'mbrățișează, dar al treilea leac îl ocolesc.

Nu 'ndrăznește nici Daphnis să spună, nici Chloe nu vrea să 'nceapă, până când întâmplarea singură îi aduse și aici.

XI. Așezați unul lângă altul, sub un stejar, începuseră să guste din dulceața săruturilor și nu se mai săturau de plăcere. Imbrățișerile lor se făceau tot mai strânse, buzele și le apăsau din ce în ce mai tare. În focul străngerilor în brațe Daphnis o trage mai tare, Chloe se lasă 'ncet pe-o parte, iar el o urmează să-i prindă sărutul.

Recunoscând în aceasta o icoană din visurile lor, au stat așa culcați mult timp, de par'c'ar fi fost legați împreună. Mai mult decât atâta, însă, ei nu știau nimic, ci socotind că aceasta-i culmea plăcerilor dragostei, și-au pierdut zadarnic cea mai mare parte din zi, iar seara, când trebuiră să-și mâne turmele 'napoi, s'au despărțit blestemând noaptea. Dar, poate, tot se deslușeau ei, dac'o mare zarvă n'ar fi cuprins tot câmpul acela, și iată din ce pricină.

XII. Câțiva tineri bogați din Methymne, voind să petreacă mai vesel culesul viilor, coborîră în Mare o corabie mică, așezară slugile la vâsle,

și-o porniră dând târcoale ogoarelor Mytilenei care se găseau pe-aproape de mal.

Țărmlul, dealtfel, erà primitor și împodobit cu locuințe mândre, cu locuri bune de scãldat, grãdini și dumbrãvi. Unele erau dãruite de zei, altele fãcute de mâna omului, toate, însã, bune de petrecere pentru cei tineri.

Aceștia vãsleau de-alungul țărmlului, se opreau când și când, dar nu fãceau nici un rãu, ci se dedeau la tot felul de jocuri: prindeau pești de pe o stâncã ieșitã'n Mare, c'o undiță legatã de cãpãtul unei trestii c'un fir subțire; vãnau, cu câinii și cu lațuri, iepurii cari fugeau din vii de sgomotul culegãtorilor. Umblau și dupã pasãri și vãnau cu lațul gãște sãlbatece, rațe și dropii, încât petrecerea le prindea bine și pentru foame. Când le mai trebuia ceva, luau dela câmpeni, plãtindu-le mai mult decãt fãcea. N'aveau nevoie decãt de pãine, vin și adãpost, cãci li-se pãrea primejdios sã mãie noaptea pe Mare, pe vreme de toamnã.

Deaceea și traserã corabia la mal, de teama vreunei furtuni în timpul nopții.

XIII. Dar se 'ntâmplã ca un țãran sã aibã trebuință de-o funie ca sã ridice piatra cãzutã a unui teasc de struguri.

Pornì deci, într'ascuns, spre Mare, se urcã în corabia nepãzitã de nimeni, desfãcù funia, o luã acasã și-și prinse nevoia cu ea. Dimineața, tinerii

din Methymne încep să caute funia și, cum ni-
meni nu mărturisià furtul, s'au certat puțin cu
gazdele ș'apoi au plecat în larg.

După vre-o treizeci de stadii de plutire, s'au
oprit lângă câmpurile locuite de Daphnis și Chloe,
căci li s'au părut bune de vânat iepuri. Neavând
însă cu ce să-și lege corabia, suciră niște lozie
verde în chip de funie și legară corabia cu pupa
spre uscat. Dădură apoi drumul câinilor s'adul-
mece vânatul, iar ei întinseră lațuri la trecerile
care li s'au părut mai potrivite.

Câinii aleargă în toate părțile și cu lătratul lor
sperie caprele care, părăsind colinele, o iau în
goană spre Mare.

Și cum nu se găsià nici un fir de iarbă 'n nisip,
cele mai îndrăznețe dintre ele s'au dus la corabie
și au ros lozia verde care-o țineà.

XIV. Dar Marea erà puțin turburată de-un
vânt ce băteà dinspre coastă. Corabia fu luată
de valuri și dusă 'n larg.

Cum prinseră de veste, Methymnienii începură
care s'alerge 'nspre Mare, care să cheme câinii.
Strigau cu toții încât n'a fost unul din apropiere
care s'audă și să nu vină.

Dar ce folos! Vântul se întețià din ce în ce, și
valurile duceau corabia cu o iuțea de nestăpânit.

Methymnienii, păgubiți de-atâtea lucruri, în-
cep să cerceteze cine pășteà caprele și dând de
Daphnis, îl iau la bătaie și-l desbracă, ba, unul

pune mâna pe lanțul unui câine și i-l trece pe după brațe, cu gândul să-l lege.

Bietul Daphnis, lovit, strigă cerând ajutor dela țărani și mai ales chemă pe Lamon și pe Dryas.

Aceștia, bătrâni încă 'n putere și cu mâinile aspre de munca câmpului, se împotrivesc, cerând să se lămurească, mai întâi, cele petrecute.

XV. Se 'nvoesc cu toții la aceasta și aleg de judecător pe bouarul Philetas, ca cel mai bătrân dintre cei de față și fiindcă se bucură, printre săteni, de numele unui om drept.

Cei dintâi, Methymnienii, încep să 'nvinuească limpede și pe scurt, în fața bouarului judecător: «Suntem veniți în locurile acestea, după vânat. Ne-am legat corabia cu lozie verde, am lăsat-o la mal, iar noi am pornit cu câinii la vânătoare.

În acest timp, caprele ăștuia coboară la Mare, rod lozia și slobozesc corabia. Chiar tu ai văzut-o dusă de valuri și cu ce bunătați crezi că nu eră plină! Ce de haine, ce zgărzi de câini și ce bănet nu s'a prăpădit. Cu prețul lor ai fi cumpărat toate câmpurile acestea.

În schimb, cerem să luăm pe răul ăsta de păstor care-și duce caprele pe lângă țărmlul mării ca un luntraș».

XVI. Aceasta a fost plângerea celor din Methymne. Daphnis însă, zăcea doborât de lovituri. Totuș, când o văzù pe Chloe, nu mai luă nimic în seamă și vorbi astfel:

«De păscut, îmi pasc eu bine caprele. Niciodată nu s'a plâns vreun vecin că i-ar fi păscut capra mea grădina sau că i-ar fi rupt mugurii din vie. Aștia-s niște vânători răi și au câini nărăviți, cari aleargă mult și latră groaznic. Ei, ca lupii mi-au alungat caprele de pe coaste și de pe câmp, spre Mare. Se plâng c'au ros caprele lozia? Păi, de unde-aveau să găsească ele iarbă, trifoiu ori cimbru în nisip?»

Dac'a pierit corabia luată de vânt și de valuri, aceasta-i din pricina furtunii, nu a caprelor. Erău haine și bani într'însa? Dar care-i prostul să creadă că o corabie plină cu atâtea scumpeturi a fost legată numai c'o lozie?»

XVII. La aceste vorbe Daphnis izbucni în plâns și înduioșă pe săteni așa de mult, încât Philetas judecătorul jură pe Pan și pe Nymphe că nici Daphnis, nici caprele nu erau de vină, ci numai Marea și vântul și nu el aveà să le judece.

Philetas, însă, nu puteà să'mpace cu atât pe cei din Methymne, căci ei, cuprinși de furie, se repeziră din nou la Daphnis, voind să-l lege. Dar și sătenii, scoși din sărite, se năpustesc la ei ca un stol de gaițe și de sturzi, smulg, într'o clipă, din mânilor pe Daphnis, care se luptă și el cât puteà, îi pun repede pe fugă cu lovituri de ciomege și nu s'au oprit până ce nu i-au alungat dincolo de ogoarele lor.

XVIII. În timpul acesta Chloe îl luă pe Daphnis și-l duse 'n toată liniștea la Nymphe, unde-i spălă fața mânjită de sângele ce-i cursese din nas. Pe urmă scoase din glugă o bucată de pâine și o felie de caș și-i dete să mânânce; iar ca să-l întărească, îi mai dădù și-o sărutare, dulce ca mierea, cu buzele ei fragede.

XIX. Așa scăpă Daphnis dintr'o mare primejdie. Dar nu se sfârși numai cu atât, căci Methymnienii, abià ajunși acasă, de data aceasta pe jos, nu cu corabia, bătuți și nu mândri cum plecaseră, chemară adunarea cetățenilor și cu ramuri de măslini în mâni, îi rugară să-i răzbune.

Nu le-au spus însă nimic adevărat, de teamă să nu-i râdă că pățiseră atâtea dela niște cio-bani. Dimpotrivă, au dat vina pe Mytilenieni, că le-au furat corabia și au prădat-o ca'n vreme de războiu.

Adunarea îi crezù lesne, după răni, și chibzuind că trebuie să răzbune pe feciorii fruntașilor din Methymne, hotărîră războiu împotriva Mytilenienilor, fără să-i mai vestească. Apoi, porunciră căpităniei oștii să pornească zece corăbii și să jefuească coasta.

Iarna fiind aproape, nu li s'a părut lucru cumințe să încredințeze valurilor un număr prea mare de corăbii.

XX. Chiar de-a doua zi porni căpitanul cu soldați la vâsle și se 'ndreptă 'nspre ogoarele

Mytilenienilor, vecine cu Marea, de unde răpi mulțime de oi, de grâu și de vin, căci deabiă se isprăvisese culesul, precum și pe mulți din câți lucrău prin vie.

Iși îndreptară apoi corăbiile spre câmpul lui Daphnis și Chloe, pe care îl cutreerară, prădând tot ce găsiră 'n cale.

Daphnis nu eră cu caprele, ci dus la pădure să taie frunză verde, ca să aibă iarna hrană pentru iezi.

Cum îi zări că vin, de pe o ridicătură, se ascunse în scorbura unui stejar uscat. Chloe, însă, rămăsese cu caprele, și, când se văzù urmărită de năvălitori, fugi rugătoare la Nymphe și se rugă de ei, în numele zeitelor, s'o cruțe și pe ea și caprele ei.

Dar în zadar! Methymnienii nu numai c'au batjocorit chipurile Nymphelor, ci au luat-o și pe dânsa, cu turmă cu tot, și au bătut-o cu nuiiele ca pe-o capră sau ca pe-o oaie.

XXI. Având acum corăbiile încărcate cu tot felul de prăzi, socotiră că nu e bine să se depărteze prea mult, și de teama furtunii și-a dușmanului se 'ndreptară spre casă.

Mergeau încet, vâslind din greu, căci nu suflă boare de vânt. Când totul se liniști, Daphnis alergă la câmpul unde aveà obiceiul să-și pască turmele. Dar, nu 'ntâlni nici picior de capră și nu dădù nici de Chloe, ci numai de câmpul pustiu ;

iar naiul, cu care obișnuia să se veselească Chloe, îl găsi aruncat. Atunci începù să strige, să plângă și să alerge, când la stejarul sub care șezuseră amândoi, când spre Mare, poate s'o vadă, când la Nymphe, unde fugise Chloe, fiind urmărită.

Acolo se aruncă la pământ și acoperi cu ocări Nymphele, ca pe niște înșelătoare:

XXII. «De sub ochii voștri a fost răpită Chloe și voi ați răbdat să vedeți una ca asta? Ea, care v'a împletit cununi, ea, care v'a stropit cu fruntea laptelui și care și-a atârnat și naiul aici, în cinstea voastră!

Nici când nu mi-a furat lupul vreo capră, și acum dușmanii mi-au răpit toată turma și păstorița.

Și-mi vor jupii caprele, și-mi vor jertfi oile, iar Chloe va locui de-acuma 'ntr'un oraș!

Cu ce obraz să mă duc eu la tata și la mama, fără capre, fără Chloe, ca să fiu socotit ca un ne-trebnic, căci de-acum nu mai am ce paște? Culcat aici, voi așteptă moartea sau alți dușmani.

Tot așa vei fi suferind și tu, Chloe? Iți mai aduci aminte de câmpul ăsta, de Nymphe și de mine? Sau poate te mângâi cu oile și cu caprele luate și ele'n prinsoare?»

XXIII. Tot vorbind așa, de-atâtea lacrimi și mâhnire, îl cuprinse un somn greu, iar în vis i-se arătară trei Nymphe, sub chipul unor femei mari și frumoase, pe jumătate despuiate, cu pi-

cioarele goale și părul despletit, asemenea statuilor.

La început păreau că-l plâng pe Daphnis, dar, pe urmă, cea mai în vârstă începù să-l îmbărbăteze cu vorbele acestea:

«Nu ne ocări pe noi, Daphnis, căci de Chloe purtăm noi mai multă grijă ca tine. Ne-am miostivit de ea; când erà mică și părăsită în această peșteră, noi am crescut-o. Ea n'are nimic de-a face, nici cu câmpul, nici cu oile lui Lamon. In ceea ce o privește acum, am îngrijit noi că nu va fi dusă 'n robie la Methymne, și nici nu va face parte din prada dușmanului. L-am rugat și pe Pan să vie 'n ajutorul Chloeii; Pan cel cu statua ridicată sub pinul acesta, și pe care, voi, nicio-dată nu l'ați cinstit cu flori.

El e mai obișnuit decât noi cu lagărele, căci adesea a dus răsboaie, părăsindu-și tihna lui câmpenească; și se va duce împotriva Methymnienilor, ca un dușman de temut.

Nu mai fii de loc mâhnit, ci scoală și te arată lui Lamon și Myrtalei, care zac la pământ crezând c'ai fost și tu luat pradă. Mâine ți-se va reîntoarce Chloe cu caprele și cu oile, și le veți paște amândoi, și veți cânta din năiu împreună, iar de celelalte va 'ngriji Eros».

XXIV. Când auzi și văzù acestea, Daphnis sări din somn și amestecând lacrămile bucuriei cu ale tristeței, se închină la chipurile Nymphelor

și le făgădui că, de-o scăpă Chloe, o să le-aducă jertfă pe cea mai frumoasă dintre capre.

Se duse 'n goană și la pinul unde se înălță statua lui Pan, făcută cu picioare de țap și la cap cu două coarne, într'o mână ținând fluierul, iar în cealaltă un ied, care vroia să sară.

I-se rugă și lui pentru Chloe și tot așa-i făgădui să-i jertfească un țap. Deabiă pe la asfințitul soarelui încetă din plâns și din rugă. Se apucă să-și strângă frunzele pe care le tăiasă, și întors la stână, alungă mâhnirea din sufletul lui Lamon și-l dăruî cu bucurie. Mâncă puțin și se culcă să doarmă.

Dar și de data aceasta somnul îi fu stropit cu lacrimi. Se rugă de Nymphe să i-se arate iarăș, s'aducă ziua mai repede, și odată cu lumina, pe Chloe, cum îi făgăduiseră. Noaptea aceea i-se părù nesfârșită.

Dar iată ce se întâmplase:

XXV. Căpitanul Methymnienilor, după ce se depărtă la vreo zece stadii¹⁾, voi să-și odihnească puțin soldații oboșiți de prădăciuni și, — dând peste o bucată de pământ, destul de înaintată 'n Mare, cu două capete ca niște coarne, cum e se-cerea de lună nouă, înăuntrul căreia apa erà mai liniștită ca 'ntr'un golf — aruncă ancora și pri-

¹⁾ Stadion = măsură de 600 picioare (un picior = 296 mm). Adică 177 metri. 10 stadii aprox. 2 km.

poni corăbiile pentru ca nici una să nu fie primejduită dinspre uscat.

Apoi, dădù voie Methymnienilor să petreacă ca 'n timp de pace. Aceștia, îmbelșugați cu de toate din prăzile făcute, beau și cântau ca după biruință.

Dar, cum se sfârși ziua, și noaptea puse capăt petrecerii, deodată tot pământul le părù în flăcări și se auzi un sgomot ropotitor de vâsle, de-ai fi zis că se apropià mulțime de corăbii.

Incepură să-și strige căpitanul «la arme», să se cheme unii pe alții ; care credeà că-i rănit, care zăceà la pământ ca un mort. Ai fi crezut că-i o luptă noaptea, c'un dușman nevăzut.

XXVI. După o așa noapte, urmă o zi și mai grozavă, căci țapii și caprele lui Daphnis aveau coarnele împodobite cu iederă, iar berbecii și oile Chloeï urlau ca lupii. Ea însăș a fost văzută încununată cu ramuri de pin.

Chiar și primprejurul mării, s'au întâmplat multe minuni: când încercau să ridice ancorele, ele trăgeau la fund, iar de aplecau lopețile ca să vâslească, se rupeau.

Delfinii săreau prin apă, loveau corăbiile cu cozile lor, de le desfăceau legăturile, iar din vârful unei stânci, care se înălță peste colțul ieșit în Mare, se auzià un glas de naiu, dar nu te 'nveseleai, ascultându-l, ci te îngrozià ca o goarnă.

Inspăimântați, fugeau la arme și strigau că vin dușmanii, pe cari, totuș nu-i vedeau. Deaceea doreau să se întoarcă noaptea, ca să facă rugăciuni. Și cel mai prost dintre ei pricepea că cele întâmplate erau isprăvi de-ale lui Pan, care se mâniase pe corăbieri. Nu puteau, însă, bănui care să fie pricina, căci nu prădaseră nici un templu de-al lui Pan, când, într'o amiază, căpitanul, furat de-un somn adânc, nu fără voia zeilor, văzù în vis pe Pan, care-i grăia așa:

XXVII. «O răii răilor, cei mai nelegiuți dintre oameni, ce nebunie v'a apucat să cutezați una ca asta? Mi-ați cotropit câmpul meu drag, mi-ați furat cirezile de boi, caprele și oile încredințate mie.

Ați smuls dela altarele mele o fecioară, pe care Eros a ales-o să facă o poveste de dragoste.

Nu v'ați temut nici de Nymphele care vă vedeau, nici de mine, zeul Pan. Deaceea nu veți vedeà Methymne cu astfel de prăzi în corăbii și nici nu veți scăpà de naiul acesta, care vă înspăimântă, ci am să vă înnec și-o să vă las pradă peștilor, dacă nu veți înapoià, cât mai repede, pe Chloe, acestor Nymphe, și împreună cu ea, turmele ei de capre și de oi. Scoal, deci, și dă drumul copilei cu tot ce are, iar eu îți voiu călăuzi ție calea pe apă, și ei drumul pe uscat».

XXVIII. Foarte turburat Bryaxis — (căci așa-l chema pe căpitan) — sări din somn, adună frun-

tașii corăbiilor și le dedù grabnică poruncă să caute pe Chloe printre prinși.

Aceștia o găsiră pe dată, cum ședeà încununată cu pin, și i-o aduseră dinaintea ochilor. Bryaxis, recunsocând după pin vedenia din vis, o duse până la mal, chiar în corabia sa.

Deabià pași Chloe pe uscat, că din nou se auzi glasul naiului din vârful stâncii, însă nu războinic și 'ngrozitor ca mai 'nainte, ci blând ca atunci când se mână turmele la păscut. Oile îndată și începură să sară de pe puntea corăbiei; caprele, obișnuite să treacă locuri primejdioase, erau și mai îndrăznețe.

XXIX. S'au strâns cu toatele roată împrejurul Chloe, sărind și behăind, nemaiputând de bucurie, pe când caprele, oile și vacile celorlalți păstori stăteau liniștite în fundul corăbiei, de par'că nu le-ar fi chemat naiul și pe ele. În timp ce toți se mirau și lăudau pe Pan, pe uscat și pe apă se întâmplau minuni și mai mari.

Corăbiile Methymnienilor o porniră 'n larg, fără să se mai ridice ancorele, și-un delfin călăuzià corabia din frunte, sărind înainte prin valuri.

Pe uscat, un glas foarte dulce de naiu mânà caprele și oile, iar pe cântăreț nu-l vedeà nimeni. Oile și caprele Chloe mergeau păscând fermecate de cântec.

XXX. Erà pe vremea când se duc turmele a doua oară la păscut. De pe un loc mai înalt,

Daphnis zărește turmele și pe Chloe, și strigând din adâncul inimii: o, Nymphelor! o, Pan! se coboară spre câmpie și se aruncă 'n brațele Chloeii, lipsit de suflare. Abia putură să-l aducă 'n fire sărutările și îmbrățișerile calde ale fetei. Se duse apoi cu ea la stejarul lor, și așezându-se la umbră, începù s'o întrebe cum și ce fel a scăpat de dușmani. Ea îi povestește totul: cum au fost urlat oile ca lupii, ramura de pin înflorită pe capul ei, focul de pe uscat, sgomotul de pe Mare, cântecele deosebite din fluier, unul de războiu și altul de pace, noaptea cea grozavă și, în sfârșit, cum un cântec dulcei-a arătat drumul necunoscut.

Atunci Daphnis recunoaște ce-i spusese Nymphele 'n vis despre ajutorul lui Pan și la rândul lui îi povestește câte-a văzut și auzit, cum erà cât pe-acì să moară, și de-a scăpat cu viață, e numai mulțumită Nymphelor. O trimete apoi să cheme pe Dryas și pe Lamon și să aducă tot ce se cuvine pentru jertfă, în timp ce el prinde capra cea mai grasă, o împodobeste cu iederă, așa cum se arătaseră în fața dușmanilor, o stropește cu lapte între coarne și-o jertfește Nymphelor, apoi o jupoaie, iar pielea o închină tot lor.

XXXI. În sfârșit când se întoarse Chloe cu toți ai săi, Daphnis aprinde focul, fierbe o parte din carne, restul o frige, ia fruntea jertfei pentru Nymphe și varsă un ulcior plin cu must în cinstea lor. Pentru ei însă, așterne paturi de frunziș,

și-acolo se pun pe mâncat, pe băut și pe cântat. Din când în când însă, Daphnis mai trăgea cu ochiul și la turme, nu cumva să vie vreun lup să-și facă și el parte la ospăț. Au cântat în cinstea Nymphelor cântece făcute de niște bătrâni păstori, iar când veni noaptea, se culcară acolo pe loc, în mijlocul câmpului.

A doua zi și-au adus aminte de Pan. Au împodobit cu ramuri de pin pe cel mai voinic dintre țapi și l-au dus la copacul zeului. Acolo au vărsat vinul și cântând laude zeului, au jertfit berbecul, l-au atârnat și l-au jupuit. O parte din carne o frig, alta o fierb și o pun pe pajiștea verde, iar pielea, cu coarne cu tot, o acață de pin, lângă statuă, ca dar câmpenesc, în cinstea zeului păstorilor. Aruncă apoi fruntea cărnii pe altarul zeului, varsă pe deasupra și-un ulcior mai mare cu vin și Chloe cântă dingură, iar Daphnis din naiu.

XXXII. Tocmai când erau așezați la masă și începuseră să ospăteze, iată că se ivește pe neașteptate Philetas, bouarul, aducând lui Pan niște cununi mici și corzi de struguri cu frunze. În urma lui veniă Tityr, cel mai mic dintre copii, un băiețel bălan, cu ochii albaștri, plăcut și obrăznicuț, care mergea sburdând ușor, ca un ied.

Se sculară 'ndată cu toții și împreună cu Philetas încununară pe Pan și atârnară corzile de ramurile pletoase ale pinului. Ii făcură apoi loc lui Philetas lângă ei și-l poftiră să mănânce.

Și cum sunt bătrâni, când prind puțin chef, au început să spună multe: cum se duceau cu turmele când erau tineri, cum scăpaseră adesea de hoți. Unul se lăudă că ar fi ucis un lup, altul că numai Pan îl întrecea din naiu. Philetas se lăudă cu aceasta.

XXXIII. Atunci Daphnis și Chloe îl rugară în tot chipul să le arate și lor meșteșugul lui și să cânte la sărbătoarea zeului, căruia-i place mai mult naiul.

Philetas, tot plângându-se că acum la bătrânețe nu mai aveà suflarea puternică, le făgăduiește și ia naiul lui Daphnis. Dar naiul acesta, potrivit cu gura unui băiețandru, erà preà mic față de meșteșugul său cel mare.

Trimise deci pe Tityr după naiul lui, care erà la stână, la vreo zece stadii depărtare.

Băiatul aruncă sumanul de pe el, și-o porni la drum ca un puiu de cerb. Lamon, în vremea aceasta, făgădui să le spună povestea naiului pe care-o auzise dela un păstor sicilian, în schimbul unui țap și-a unui fluier.

XXXIV. «Odinioară, ăst naiu nu erà lucru neînsuflețit, ci o copilă frumoasă și cu glas încântător. Păștea caprele, se jucà cu Nymphele și cântà ca acum.

Pan văzând-o cum își păștea caprele, cum cântà și se jucà de frumos, veni la ea pe neașteptate și câtă s'o ademenească la ce dorià el, făgă-

duindu-i că-i va face toate caprele să fete câte doi iezi.

Ea îrase de dragostea lui și-i spusese că nu primește un îndrăgostit, care nu-i nici țap nici om întreg.

Pan atunci se repede după dânsa s'o prindă cu sila. Syrinx se ferește de gândurile lui și fuge și fuge, până ce se ascunde 'n niște trestii și se face nevăzută, într'un eleșteu.

Mânios, Pan rupe trestiile, dar negăsind copila, înțelege ce s'a întâmplat. Atunci făcù el naiul împreunând cu ceară trestii de lungimi deosebite, cum deosebită le fusese dragostea.

Și așa, copila frumoasă de altădată e acum naiul răsunător».

XXXV. Lamon sfârșise de povestit și Philetas începù să-l laude că le spusese o poveste mai dulce ca un cântec, când sosi și Tityr, aducând lui tată-su naiul. Și ce naiu! Mare, din țevi groase de trestie și pe unde erà lipit cu ceară, mai erà legat și cu aramă. Ai fi zis că-i aïdoma acela pe care întâia oară îl făcuse Pan.

Philetas se sculă să se așeze pe un loc mai ridicat și încercă mai întâi fiecare trestie. După ce se încredință că suflarea îi trece neîmpiedicată, începù să sufle cu puterea din tinerețe, de-ai fi crezut că se aud mai multe fluiere odată, așa de tare răsunà naiul!

În urmă, suflă din ce în ce mai slab, de scoase sunete tot mai dulci și-și arată, astfel, meșteșu-

gul lui de bun cântăreț. Cântă ca pentr'o cireadă de boi, apoi pe placul unei turme de capre, și'n urmă, cum li-e drag oilor.

Cântecul oilor erà duios, al boilor răsunător, al caprelor ascuțit. Intr'un cuvânt, un singur niau cântă pe rând, cât trei.

XXXVI. Cuprinși de farmec, tăceau cu toții. Numai Dryas se sculă și, rugându-l să-i cânte ceva vesel, ca 'n cinstea lui Bacchus, începù să joace ca la culesul viilor.

Când făceà pe culegătorul, când pe unul care aduceà coșurile cu struguri. Acum îi călcà, acum umpleà buțile și bea must dulce. Deși numai prin semne, așa de firesc le făceà Dryas pe toate, de li-se păreau că văd și vinul și teascul și buțiile și pe Dryas cum bea.

XXXVII. Bătrânul acesta după ce-i desfătă pe toți cu jocul, mai ațâță și pe Daphnis și Chloe, cari, îndată se sculară și începură să joace povestea lui Lamon.

Daphnis făceà pe Pan, iar Chloe pe Syrinx. El câtà s'o roage ceva, ea 'și râdeà de dânsul, fără să-l asculte, până ce Daphnis se luă după Chloe, mergând în vârful degetelor ca țapii.

Chloe se prefăcù că-i obosită de fugă, și, la urmă, se ascunse în pădure, în loc de eleșteu. Daphnis luă atunci naiul cel mare al lui Philetas și începù să-i zică un cântec plângător ca de îndrăgostit, altul de iubire, ca și cum ar fi vrut să-i

fure inima, și unul de chemare, de par'că o căută. Philetas, fermecat, se sculă să-l sărute și-i dăruie naiul, rugându-se zeilor ca și Daphnis să-l lase unui urmaș vrednic de el.

XXXVIII. Daphnis închină fluierul lui cel mic lui Pan, o sărută pe Chloe, ca și cum ar fi găsit-o după o adevărată fugă, și-și duse turma la stână, cântând din naiu.

Noaptea se lăsă încet și Chloé își mână și ea oile cu cântec de fluier. Caprele mergeau aproape de oi, iar Daphnis lângă Chloe, de se sărutau mereu, până 'n noaptea adâncă, când hotărîră ca a doua zi să-și scoată turmele la păscut, mai de dimineață, cum de altfel și făcură, căci abia începuse să se lumineze de ziuă, și o și porniră la câmp.

După ce se închină Nymphelor și lui Pan, s'au așezat sub stejar și începură să cânte din naiu.

Din nou încep să se sărute unul pe altul, se îmbrățișează, se culcă la pământ, dar, mai departe, neștiind nimic, se scoală tot așa și se pun să mănânce și să bea vin amestecat cu lapte.

XXXIX. Băutura îi încălzește, îi face mai îndrăzneți, le strecoară 'n suflet îndoeală unuia față de celălalt și-i împinge, puțin câte puțin, până la jurăminte de credință. Daphnis se jură pe Pan, că nu va trăi o zi fără Chloe. Chloe intră 'n peșteră și jură lui Daphnis pe Nymphe, că-l va iubi pe viață și pe moarte.

Atât erà de nevinovată Chloe, ca o copilă, încât, la ieșirea din peșteră, socoti să-i ceară un al doilea jurământ, și-i zise: «Daphnis, Pan e un zeu iubeț și necredincios, a iubit pe Pitys, a iubit apoi pe Syrinx și nu se mai lasă niciodată de ținut calea Nymphelor, Dryade și Epimelide.

Dacă 'ți uiți jurământul, el nu te va pedepsi, chiar de-ai țineà la mai multe femei de câte trestii ai la naiu.

Tu, însă, să-mi juri pe turma ta și pe capra aceea care te-a crescut, că n'ai s'o părăsești pe Chloe, câtă vreme îți va fi credincioasă. Iar dacă nu-și va țineà jurământul față de tine și de Nymphe, s'o gonești, s'o urăști, ba chiar s'o omori ca pe-un lup.

Daphnis se bucură că erà bănuït și ridicându-se 'n picioare, în mijlocul turmei, c'o mână pe-o capră, iar cu alta pe un țap, jură că va iubi pe Chloe câtă vreme îl va iubi și ea. Iar dacă 'și va alege pe altul, în loc s'o omoare își va face el singur samă.

Chloe, veselă și 'ncrezătoare ca o copilă, credea și spunea că oile și caprele sunt adevărații zei ai ciobanilor.

CARTEA a III-a

I. Cum aflară Mytilenienii de cele zece corăbii, iar niște oameni, cari veneau dela câmp, înștiințându-i de jaful ogoarelor, socotiră că nu trebuie să sufere una ca aceasta dela Methymnieni, și hotărîră să porceadă cât mai în grabă cu răsboiul împotriva lor. Strânseră trei mii de hopliți¹⁾ și cinci sute de călăreți și-i trimiseră pe uscat sub căpctenia lui Hyppassos, fiindu-le teamă să pornească pe Mare 'n timp de iarnă.

II. Acesta plecă, dar nu jefui ogoarele Methymnienilor, nici nu prădă turmele și avaturile plugarilor și-ale păstorilor, căci — gândià el — aceasta e mai mult faptă de hoț decât de căpitan. Merse dar repede spre oraș, ca să intre fără veste, pe porțile nestrăjuite de nimeni. La vreo sută de stadii²⁾ depărtare de oraș îi ieși înaintea un crainic cu rugămîntea să le dea puțin

¹⁾ Soldați pe jos, greu înarmați.

²⁾ Stadion = 177 metri aprox. — 100 stadii = aproape o poștă.

răgaz. Methymnienii aflaseră în urmă dela prinși, că Mytilenienii nu știau nimic din cele întâmplate, ci numai niște țărani și păstori se purtasera rău cu acei tineri obraznici și se căiau c'au pornit împotriva unui oraș vecin, mai mult din repezeală decât din chibzuință. Erau gata să le înapoieze toată prada, ca să înceapă, fără teamă, legăturile dintre ei, pe uscat și pe Mare. Hippassos trimise pe crainic la Mytilenieni, deși fusese făcut căpitan cu puteri depline, iar el își așeză lagărul la vreo zece¹⁾ stadii de Methymne și așteptă acolo porunci din orașul său.

După trecere de două zile, sosì vestitorul cu porunca să primească prada și să se întoarne acasă, fără a se atinge de cineva, căci, dacă e vorba de ales între răsboiu și pace, găseau că pacea-i mai de folos.

III. Astfel se curmă răsboiul dintre Methymnieni și Mytilenieni, tot așa de neașteptat cum se și începuse. Iată, însă, că veni iarna, pentru Daphnis și Chloe mult mai protivnică decât răsboiul, căci omăt mult căzù fără de veste, împotmoli cărările și închise pe țărani în casă. Șuvoaietele curgeau repezi de pe coaste²⁾, apa înghețà iar copacii păreau înmormântați. Nu se mai vedeà pământul decât împrejurul izvoarelor și pe lângă râuri. Nimeni nu-și mai duceà turma la pășune,

¹⁾ Aproape 2 km.

²⁾ *Non sens* din pricina caracterului retoric al acestui roman

nimeni nu mai ieșia din casă, ci, aprinzând un foc mare, de pe la cântatul cocoșilor, unii torceau în, alții țesălau caprele, iar alții făceau lațuri de prins pasări. Grija lor erà să deà paie la boi în iesle, frunze la capre și oi în staul, jir și ghindă la porci în cotețe.

IV. Plugarii și păstorii, deși siliți să stea în casă, se bucurau totuș că mai scăpaseră de munci. Acum mâncau de dimineață, trăgeau câte-un somn lung, încât li-se păreà iarna mai dulce decât vara și toamna și chiar decât primăvara. Daphnis și Chloe însă, cu amintirea desfătărilor trecute, — cum se sărutau ei, cum se strângeau în brațe și cum mâncau împreună, — petreceau nopți triste fără somn și așteptau primăvara ca pe-o reînviere. Li-se strângeà inima de mâhnire când dădeau de gluga din care mâncau împreună, de ulciorul cu care beau amândoi, sau când vedeau naiul, darul lor de dragoste, aruncat în părăsire. Se rugau Nymphelor și lui Pan să-i scape de aceste rele și să le mai arăte odată soarele, lor și turmelor. În acelaș timp căutau mijlocul cum să se vadă unul cu altul. Dar Chloe n'aveà nici o cale și erà tare încurcată, căci aceea care-i treceà de mamă ședeà mereu lângă dânsa, o învățà să toarcă lâna, să învârtească fusul și-i tot vorbià de măritat. Daphnis însă, care ședeà mai mult de geaba și erà mai priceput ca o fată, găsi chipul următor ca s'o vadă pe Chloe.

V. Dinaintea ogrăzii lui Dryas, chiar pe lângă gard, creșteau doi myrți și-o iederă. Myrții erau apropiați, iar iedera, la mijoc, își întindea ramurile într'o parte și'n cealaltă ca vița de vie, încât făcea un fel de boltă umbrită de frunzele care se acopereau unele pe altele. Ciorchini mulți, mari cât strugurii, atârnav de vițe. Stoluri de pasări iernatice stăteau primprejur, negăsind hrană afară la câmp; mulțime de mierle, de sturzi, de porumbei, de grauri și alte păsărele, care mânâncă boboțe de iederă. Sub cuvânt că vrea să vâneze aceste pasări, plecă Daphnis într'acolo, după ce-și umplu gluga cu turte unse cu miere, și, ca să fie crezut, mai luă cu el clei și lațuri. Nu erau la mijloc mai mult de zece stadii, totuș omățul, care nu se topise încă, îi dădù mult de lucru. Dragostea însă trece peste toate: și prin foc și prin apă și chiar prin omățul din Scythia.

VI. Intr'un suflet ajunse Daphnis la casa lui Dryas, își scutură omățul de pe picioare, așeză lațurile, unse cu clei câteva crengi lungi și se așeză jos, să aștepte păsărelele și pe Chloe. De venit păsările, au venit ele multe și s'au prins destule, încât avù mult de lucru ca să le strângă, să le ucidă și să le smulgă penele. Din casă, însă, nu ieșiă nimeni: nici bărbat, nici femeie, nici pasăre, ci ședeau toți înăuntru, nedeslipiți de lângă foc, încât Daphnis tare se mai temeă că venise fără noroc. Ii veni atunci în gând să se facă că bate

la uşe şi căută 'n minte ce-ar fi fost mai nemerit să spuie: «Am venit să iau foc. — Cum, dar n'aveai vecini mai de-aproape? — Am venit să cer pâne. — Dar ți-e gluga plină cu merinde. — Am nevoie de vin. — Dar mai ieri-alaltăieri ai cules la vie. — M'a alungat un lup. — Şi unde-s urmele lupului? — Am venit să prind pasări. — Dar, dac'ai prins, de ce nu pleci? — Vreau s'o văd pe Chloe. — Cine poate spune una ca aceasta părinţilor unei fete? — Să bat la uşe făr'a spune-o vorbă. Toate însă dau loc la bănuială! Mai bine să tac. Pe Chloe am s'o văd eu la primăvară, căci, pare-mi-se, nu mi-a fost dat s'o văd în iarna asta. După ce s'a chibzuit el aşă, în toate felurile, îşi strânse vânatul cu gândul să plece. Dar iată ce se întâmplă, de par'că i-se făcuse milă lui Eros de dânsul.

VII. Dryas cu ai lui stăteà la masă. Se împărţise carnea, pânea erà pusă şi vinul amestecat în ulcior. In timpul acesta, unul din câinii ciobăneşti, prinzând prilejul, când nimeni nu luà seama, înşfăcă o halcă de carne şi o tulì pe uşe. Dryas, înfuriat, căci se nimerise tocmai bucăţica lui, apucă un lemn şi se luă după dânsul, ca un alt câine. In goană, trece pe lângă iederă şi-l vede pe Daphnis cum îşi puneà vânatul în spate, gata să plece. Indată-şi uită de carne şi de câine şi strigă tare: «Bună ziua, măi băietele!» Apoi îl îmbărtişează, îl sărută şi-l duce de mână în casă.

Când se văzură, Daphnis și Chloe, puțin¹⁾ a lipsit să nu cadă amândoi jos. Totuș au rămas în picioare, și-au dat binețe și s'au sărutat. Acestea le-a fost un sprijin ca să nu cadă.

VIII. Astfel Daphnis, care pierduse orice nădejde, o văzù pe Chloe, ba o și sărută. În urmă se dete mai pe lângă foc, își descărcă pe masă porumbeii și mierlele de pe umeri și începù să povestească cum, de urît, a pornit-o la vânat, cum a prins păsărelele venite după bobite de myrt și de iederă, pe unele cu lațul, pe altele cu clei. Cu toții îi laudară hărnicia și-l poftiră să mănânce, din ce mai lăsase câinele, iar pe Chloe o rugară să le toarne de băut. Ea, veselă, turnă celorlalți întâi și lui Daphnis la urmă. Se făcea că-i supărată, că el venise până acolo și erà să plece fără s'o vadă. Totuș, înainte de a-i întinde paharul, bău ea puțin și apoi i-l dădù. El sorbi vinul pe 'ndelete, ca să aibă mai îndelungă plăcere.

IX. Masa fu repede curățită de pâne și carne. Ei, stând tot împrejurul mesei, îl întrebară de Myrtale și de Lamon, fericindu-i că aveau un așa sprijin al bătrânețelor. Laudele îi făceau plăcere lui Daphnis, fiind-că le auzià Chloe. Și când l-au oprit ca, a doua zi, s'aducă împreună jertfe lui Dionysos, erà cât pe-acì să se închine lor de bucurie, în loc să se închine lui Dionysos.

¹⁾ Iarăș o exagerare retorică, vezi introducerea

Scoase în grabă din glugă turtele unse cu miere și păsărelele prinse, pe care le pregătiră pentru cină. Ulciorul fu umplut a doua oară și focul din nou aprins. Când veni noaptea, mâncară iarăș; iar după masă mai stătură de povești și de cântece, și-apoi se duseră să se culce, Chloe cu mamă-sa, Dryas cu Daphnis. Chloe nu s'a ales decât cu gândul, c'a doua zi o să-l poate vedeà pe Daphnis. Daphnis se mângâia c'o desfătare deșeartă; i-se părea o fericire să se culce cel puțin cu tatăl Chloe, încât îl strânse 'n brațe și-l sărută de mai multe ori, părăndu-i-se 'n vis c'o sărută pe Chloe.

X. Când se făcù ziuă, afară erà un ger îngrozitor și-un vânt dinspre miază-noapte ardea toate. Se sculară cu toții și jertfiră lui Dionysos un berbec de un an. Aprinseră apoi un foc mare și 'ncepură să pregătească mâncarea. Pe când Nape făcea pânea și Dryas fierbea berbecul, Daphnis și Chloe, nestingheriți de nimic, ieșiră din casă și se duseră la iederă. Acolo întind din nou lațuri, ung ramurile cu cleiu și prind o mulțime de pasări. Se sărutau mereu și erau fericiți că stăteau de vorbă împreună. — Pentru tine am venit, Chloe. — Știu, Daphnis. — Pentru tine ucid eu pe bieții mierloi. — Ce-ți mai sunt eu ție? Să nu mă uiți! — Nu te voiu uită! Iau martore Nymphele pe care am jurat odată în peștera aceea, unde ne vom duce îndată ce se va topi omătul. — Dar e mare omătul, Chloe, și tare mă

tem să nu mă topesc eu, înaintea lui. — Lasă, Daphnis, că-i soarele fierbinte. — O, de-ar fi așa fierbinte, Chloe, ca focul care-mi mistuie inima! — Te joci cu vorbele, ca să m'amăgești. — Zău că nu, pe caprele, pe care tu m'ai pus să-ți jur!»

XI. Așa-i răspundeà Chloe lui Daphnis, ca o 'ngânare, când îi strigă Nape. Atunci intrară 'n casă, aducând un vânat mai bogat ca 'n ziua trecută. Au vărsat apoi fruntea vinului în cinstea lui Dionysos, s'au încununat cu iederă și-au început să mănânce. Iar când sosi vremea plecării, sărbătoriră pe Iahos cu chiote de veselie și-i dădură drumul lui Daphnis, umplându-i gluga cu carne și pâine. Il mai dăruiră cu porumbei, cu sturzi, să-i ducă lui Lamon și Myrtalei, fiindcă ei aveau să vâneze alții, cât o mai țineà omătul și nu va lipsi iedera. Daphnis își luă rămas bun, sărută pe cei mai bătrâni și 'n urmă pe Chloe, ca să rămână numai cu sărutul ei. A mai venit de multe ori și sub alte chipuri, încât iarna nu le-a fost cu totul lipsită de plăcerile dragostei.

XII. Dar, pe la 'nceputul primăverii, când se topiră omeții și pământul își aruncă haina și începeà să răsară câte un fir de iarbă, păstorii își scoaseră turmele la pășune, dar, mai înaintea tuturor, Chloe și Daphnis, căci slujeau la un păstor mai puternic.

Se duseră deadreptul la peștera Nymphelor, deacolo, la Pan și la pin, apoi la stejar, sub care

se aşezară, şi astfel păzeau turmele şi se sărutau. Mai umblau şi după flori, ca să 'mpletească cununi zeilor, dar florile abia începuseră să iasă la adierea zefirului şi la razele calde ale soarelui. Găsiră totuşi toporaşi, narcisi şi zambile şi câte aduce începutul primăverii; cu ele împletind cununi, împodobiră statuile, apoi vărsară jertfă de lapte proaspăt zeilor şi băură şi ei. Au început pe urmă să cânte din naiu, de să trezească par'că şi privighetorile, care făceau să răsune luncile şi îngânau pe Itys¹⁾ ca şi cum ar fi voit să-şi amintească cântecul, după atâta tăcere.

XIII. Acum oile behăiau, mieii sburdau şi sugeau încovoindu-se sub mamele lor. Berbecii umblau după oile nefătate şi săreau când pe una, când pe alta. Şi Țăpii se dădeau pe lângă capre, sărind mai aprinşi de dragoste şi se băteau chiar, pentru ele. Fiecare aveà pe-ale lui şi le păzià ca nu cumvã să le sarã vreun altul pe deascuns. Chiar cei bătrâni se 'nflăcărau de dragoste la astfel de privelişti. Cu atât mai mult Daphnis şi Chloe, tineri plini de viaţă, care căutau de mult plăcerile dragostei, se aprindeau acum la tot ce auzeau şi se topeau după tot ce vedeau. Şi ei do-reau ceva mai mult decât un sărut şi-o îmbrăţi-

¹⁾ Itys, fiul unei eroine din Asia Mică, Procul; aceasta pierzându-şi fiul (pe Itys) e schimbată de durere în privighetoare. «Itys», onomatopoeu al notelor celor mai dese ale privighetorii. cf. *Decharme*, *Myth. de la Grece*, pag. 565—566.

sare, mai ales Daphnis, căci după o iarnă de stat în casă și de hodină, se făcuse flăcău în toată firea. Il apucă tremurul după un sărut, se pierdea de plăcere când o strângea în brațe și se făcuse în toate mai iscoditor și mai îndrăzneț.

XIV. O rugă pe Chloe să-i dea tot ce doriă, să se culce cu el goală mai mult timp, de cum obișnuiseră ei mai înainte, căci, zicea el, — numai atât mai rămăsese din învățătura lui Philetas, singurul leac care să-i potolească dragostea. Și când ea îl întrebă, ce putea fi mai mult decât un sărut, o îmbrățișare și culcatul împreună, ce aveă să facă el, dacă s'ar fi culcat gol cu dânsa? «Tot aceea ce fac și berbecii cu oile, zicea Daphnis, ori țapii cu caprele.

Tu nu vezi că după asta, nici ele nu mai fug de ei, nici dâșii nu se mai ostenesc după ele, ci pasc împreună ca și cum ar fi gustat aceeaș plăcere. După cât se pare, acest lucru e ceva dulce care biruie chinurile iubirii». — «Dar tu nu vezi, Daphnis, că țapii și caprele, berbecii și oile, stau în picioare și ele tot în picioare îi sufăr? Ei sar, iar ele îi țin în spate. Și tu vrei să mă culc cu tine, și încă goală! Totuș, cu cât sunt ele mai acoperite cu lâna lor, decât mine desbrăcată!»

Daphnis o ascultă și stătù mai mult timp culcat cu dânsa, dar fiindcă nu știă să facă nimic, din cele ce-i trezeau plăceri, o sculă și se lipi de ea pe dinapoi, făcând ca țapii. În felul acesta, însă,

găsià și mai puțină plăcere. Deaceea se dădù jos și începù să plângă că erà mai neștiutor în ale dragostei, decât un berbec.

XV. Aveà însă un vecin, anume Chromis, țăran stăpân pe bucata lui de pământ și care trecuse de floarea vârstei. Acesta își luase de nevastă o fată dela târg, tânără, frumoasă și mai subțire decât o țarancă și-o chemà Lykainiona. Femeia aceasta tot văzându-l pe Daphnis zilnic, cum treceà dimineața cu caprele la păscut și seara când le întorceà, fu curpinsă de dorința să și-l facă iubit și să-l ademenească cu daruri. Îl pândi deci, când erà odată singurel și-i dădù un naiu, un fagure de miere și-o glugă din piele de cerb. De spus se temeà să-i spună ceva, bănuind c'o iubià pe Chloe, căci îl văzuse șezând mereu lângă dânsa. Lucrul acesta îl pricepuse ea până acum, după semnele și după zâmbetele dintre dânșii. Intr'o dimineață, Lykainiona, sub cuvânt că se duce la o vecină care nășteà, se ținu după dânșii și, ca să nu fie văzută, se ascunse într'un desis, de unde auzi tot ce și-au spus și văzù tot ce-au făcut. Nici plânsetele lui Daphnis nu-i scăpară. I-se făcù milă de bieții de ei, și socotind că are un îndoit prilej să le facă și lor un bine și să-și împlinească și ea dorința, iată ce-i veni în minte.

XVI. A doua zi, spunând din nou că se duce la vecina, care erà în durerile facerii, se duse

drept la stejarul sub care ședeà Daphnis, și făcând-o bine pe mâhnita zise: «Scapă-mă, Daphnis, nenorocita de mine! Mi-a furat uliul pe cea mai frumoasă din cele douăzeci de găște ale mele. Dar nu s'a putut ridicà, cu așa greutate, până'n vârful stâncii lui, ci a căzut, cu ea cu tot, în mijlocul acestei pădurici. Deaceea, vino te rog, cu mine în pădure, pentru numele Nymphelor și-al lui Pan, că, singură, mă tem, și scapă-mi gășca! Nu lăsa să-mi scadă numărul! Poate-ai să omori chiar uliul, și-atunci n'are să mai fie cine să vă fure mieii și iezii. În acest timp, turma ți-o va păzi Chloe. Toate caprele o cunosc, pentrucă sunteți mereu împreună.

XVII. Daphnis, fără să bănuască ce-aveà să se întâmple, se sculă repede, puse mâna pe bâtă și se luă după Lykainiona. Ea îl duse cât mai departe de Chloe și-odată ajunși în înfundătura cea mai deasă a pădurii, lângă un izvor, îl făcù să se așeze aproape de ea și-i zise: «Daphnis, tu iubești pe Chloe! Am aflat-o dela Nymphe, care mi-au povestit prin somn lacrămile tale de ieri și mi-au poruncit să te scot din nevoie și să te învăț ce să faci, când ești îndrăgostit. Nu-i destul s'o săruți, s'o strângi în brațe și să faci ca berbecii și ca țapii. Sunt încă alte lucruri mai dulci de cât acestea, căci li se adaugă și-o plăcere mai îndelungă. Dacă vrei să scapi de chinurile tale și să guști mult căutatele desfătări, haide, și te

fă ucenicul meu drăguț. Iar eu, ca să fac voia Nymphelor, am să te învăț».

XVIII. Daphnis nu se mai putea stăpâni de bucurie și, ca un păstor neștiutor, îndrăgostit, și tânăr ce era, căzù la picioarele Lykainionei și-o rugă să-l învețe cât mai repede meșteșugul prin care să ajungă și el cu Chloe, la ce voia.

Și, ca și când ar fi trebuit să-i arăte vreo taină mare zeiască, îi făgădui să-i dea un ied înțarcat de curând, caș moale făcut din fruntea laptelui și chiar capra. Lykainiona, ca redăduse peste-un păstor așa de darnic, cum nu se așteptase, începù să-l învețe pe Daphnis, în chipul acesta: îl chemă să se așeze lângă dânsa și s'o sărute cum aveà obiceiul și cât îi plăcea, și sărutând-o s'o strângă în brațe și să se culce lângă dânsa; Lykainiona văzù că-i în stare, ba chiar că-i nebun de plăcere, îl ridică puțin pe-o parte și strecurându-se cu dibăcie sub el, îl puse pe calea până atunci căutată.

De aici încolo, nu se mai osteni de geaba: firea însăș îl învață ce să facă.

XIX. Cum se sfârși învățătura de dragoste, Daphnis, cu mîntea lui copilărească încă, voi să și alerge la Chloe, ca să facă repede ce învățase, de teamă ca, întârziind, să nu uite. Dar Lykainiona îl oprì și-i spuse: «Tu trebuie să mai afli ceva, Daphnis! Eu n'am avut acum nici o durere, fiindcă sunt femeie și pe mine m'a învățat, mai de

mult, alt bărbat, care mi-a luat în schimb fecioria. Chloe însă, când va încerca întâia oară cu tine această luptă, are să țipe, să plângă și să sângereze așa de tare de par'c'ai fi tăiat-o. Tu să nu te sperii de sânge, când vei înduplecă-o să ți-se dea, ci, ad-o în acest loc, încât, de va țipă, să n'o vadă nimeni; dacă va plânge nimeni să n'o audă, și dacă va fi plină de sânge, să se spele la izvorul de-aici. Și, să nu uiți, că eu te-am făcut bărbat, înainte de Chloe!»

XX. Lykainiona, după aceste sfaturi, porni într'altă parte a pădurii, prefăcându-se că-și caută găscă. Lui Daphnis, cu gândul la ce-i spusese ea, îi pieri neastâmpărul de mai înainte, și se temeă să-i ceară Chloeii mai mult decât sărutul și strângerea în brațe. Nu voiă s'o facă să țipe, ca'n fața unui dușman, nici să plângă de durere, nici să sângereze ca rănită. Incepător cum eră, se temeă de sânge și credeă că sângele nu poate să curgă decât dintr'o rană. Hotărît, așadar, să se desfăteze cu dânsa cum obișnuiau ei, ieși din pădure și se duse la locul unde ședeă Chloe, care împleteă o cunună de toporași. Ii spuse o minciună, că smulsese găscă din ghiarele uliului și îmbrățișând-o, o sărută ca pe Lykainiona, în jocul acela plăcut, căci aceasta eră fără primejdie. Ea puse cununa pe cap și-i sărută părul mai frumos decât toporașii. Apoi, scoase din glugă smochine și pâne, și-i dădù să mănânce, iar pe când el

mâncă, ea îi luă din gură și mâncă, ca un puiu de păsărică.

XXI. Pe când ospătau astfel și mai mult se sărutau decât mâncau, se ivi o barcă cu pescari, pe lângă țarm. Nu suflă boare de vânt, Marea eră liniștită, iar ei trebuiau să vâslească și vâsleau din toate puterile, căci se grăbeau să ducă pește proaspăt unui bogat din oraș. Și, cum au obiceiul corăbierii, ca să-și mai uite de osteneală, tot așa și ei, vâslind, începură un cântec de Mare, mai întâi cârmaciul, iar din când în când, ceilalți îi răspundeau într'un glas, ca un cor. Cât timp vâsliră 'n largul mării, glasul lor, risipindu-se 'n nemărginire, se pierdeă. Dar, când trecură de o stâncă și intrară într'un golf ce-aduceă c'o lună nouă, glasul lor se auzi tot mai tare și cântecele vâslașilor ajungeau acum, din ce în ce mai deslușite, pe uscat. O vale adâncă, deschisă spre câmpie, culegeă sunetele întocmai ca un fluier și trimiteă înapoi și ropotul vâslelor și cântecul vâslașilor, de fermecă auzul. Când un glas veniă mai întâi dinspre Mare, cel care-i răspundeă de pe uscat se prelungeă, cu atât mai mult, cu cât mai târziu începuse celălalt.

XXI. Daphnis, știind ce se întâmplă, se uită numai înspre Mare și desfătat de barca lunecătoare pe lângă țarm, mai ușoară ca o pasăre 'n sbor, se siliă să prindă din cântece, ca pe urmă să le încerce și el din nău. Dar Chloe, cum nu mai

auzise până atunci așa numitul ecou, își îndreptă privirile, când spre Mare, la corăbierii cari cântau, când spre uscat, să vadă cine le răspundeă. După trecerea lor, valea tăcù, și Chloe întrebă pe Daphnis, dacă nu erà Mare și dincolo de stâncă și-o altă barcă și alți corăbieri cari să cânte acelaș cântec și cari deodată să tacă. Daphnis surâse dulce și-i dădù un sărut și mai dulce încă. Apoi îi puse pe cap o cunună de toporași și începù să spună povestea lui Echo, cerându-i, drept plată, alte zece sărutări.

XXIII. «Sunt, draga mea, mai multe feluri de Nymphe: Meliadele¹⁾, Dryadele²⁾ și Heleidele³⁾, toate frumoase, toate meștere la cântec. Și una dintre ele a avut odată o fiică, Echo, muritoare, fiindcă se născuse din tată muritor, dar frumoasă ca și mama ei. O crescuse Nymphele și Muzele o 'nvățară să cânte orice cântec din naiu și din fluier, ba chiar din lyră și din chitară. Și-așa, când ajunsese 'n floarea tinereții, dănțuiă cu Nymphele și cântă cu Muzele 'n cor. Fugeă însă de toți bărbații, atât de zei cât și de oameni, căci ținea la fecioria ei. Dar Pan se 'nfuriè pe copilă de ciudă că ea cântă așa de frumos și el nu se putea bucura de frumusețea ei, și-ațâță împotriva-i pe ciobani și pe căprari.

1) *Meliadele* = nymphele pădurilor de frasini.

2) *Dryadele* = nymphele pădurilor de stejari.

3) *Heleidele* = nymphele bălților.

Aceștia ca niște câni sau ca lupii o rup în bucăți și-i aruncă 'n toate părțile mădularele care cântau încă. Pământul¹⁾, de dragul Nymphelor, le ascunde. El îi păstrează și cântecul, iar prin voia Muzelor răspunde la glasul zeilor, oamenilor, fluierelor și animalelor, — întocmai cum făcea copila când eră 'n viață, — ba chiar și lui Pan îi răspunde, când suflă din naiu. Pan când aude, sare deodată și-aleargă prin munți, nu *atât să-l prindă*, cât mai mult să afle cine-i ucenicul care se ascunde».

Cum sfârși Daphnis povestea, Chloe îl și sărută, nu numai de zece ori, iar Echo răspunse aproape la tot ce spusese Daphnis, ca o dovadă că el nu mințise.

XXIV. Cu fiecare zi ce trecea, soarele ardea tot mai fierbinte, căci primăvara se sfârșise și acum începea vara, cu plăceri noi pentru ei. Daphnis înotă în râuri, iar Chloe se scaldă pe la izvoare. El suflă din fluier întrecându-se cu freamătul pinilor, ea se luă la întrecere cu privighetorile. Prindeau lăcuste guralive și grieri cântăreți, culegeau flori, scuturau pomii de fructe și le mâncau. Odată s'au culcat și'n pielea goală, învelindu-se c'o piele de capră, și ușor s'ar fi făcut Chloe femeie, dacă Daphnis nu s'ar fi înspăimântat de sânge. Ba, de teamă că nu se va putea stăpâni, de multe ori n'o lăsă pe Chloe să se des-

¹⁾ Gaia.

brace, ceeace o mirà, dar îi erà rușine să 'ntrebe de ce.

XXV. Tot în vara aceasta au venit la Chloe o mulțime de pețitori. Mulți și din multe părți veneau la Dryas ca s'o ceară. Unii îi aduceau câte-un dar, alții îi făgăduiau marea cu sarea. Nape, amețită de atâtea făgădueli, îl îndemnă s'o mărite, ca să nu mai țină'n casă o fată așa mare de ani, care mâni-poimâni își putea pierde fecioria, măritându-se după vreun cioban, pentru câteva mere sau vreun mănunchiu de trandafiri. Mai bine — zicea ea — s'o facă gospodină la casa ei, iar ei să primească darurile și să le păstreze pentru copilul lor adevărat, căci aveau de curând un băiețel. Dryas, câteodată, mai erà ademenit de vorbele ei, fiindcă toți îi făgăduiau daruri mai mari, decât s'ar fi putut aștepta pentru o păstoriță. Când se gândià însă — că fata 'i prea bună pentru un țaran și că dacă 'și va găsi vreodată părinții ei adevărați, îl va face fericit — îi amănă cu răspunsul și-i purtă cu vorba, de azi pe mâne, în care timp se alegea cu multe daruri. Chloe aflând de aceasta, se supără foarte, dar multă vreme nu-i spuse nimic lui Daphnis, căci nu voià să-l mârșăie. El însă într'una stăruia, n'o mai slăbià cu întrebările și se frământă mai mult că nu știe, decât dac'ar fi știut. Ea atunci îi povesti tot: de pețitori, câți i-au venit de mulți și de bogați, ce spusese Nape ca să grăbească.

măritişul și cum Dryas nu se împotrivișe, ci tot amână până la culesul viilor.

XXVI. Daphnis, auzind acestea, își ieși din minți, se puse jos, și începù să plângă și să spună că el moare dacă Chloe n'are să mai iasă cu turmele la păscut și nu numai el are să moară, ci și oile, după o astfel de păstoriță. Apoi își mai veni în fire, prinse puțină inimă și-și puse în minte să-l înduplece pe tatăl Chloe pentru el, care se socotia de-acuma printre pețitori, și trăgea nădejde că le va luà cu mult înainte celorlalți. De-un singur lucru se temeà: Lamon nu erà bogat. Numai aceasta îi slăbià lui nădejdea. Totuș se hotărî s'o ceară, și Chloe fu de aceeaș părere. Nu îndrăzni să deschidă vorba cu Lamon, dar Myrtalei îi vorbì deschis de dragostea lui și de însurătoare.

Noaptea, Myrtale îi spuse și lui Lamon. Acesta o întâmpină cu asprime și-o ocărî că vrea să însoare cu o fată de cioban pe-acest copil, care, după semnele lui de recunoaștere, trebuià să aibă o soartă mai bună și dacă 'și va găsi părinții, atunci le va da și lor slobozenie și-i va face stăpâni peste-un pământ mai întins. Myrtale, de teamă ca Daphnis pierzând orice nădejde de dragoste, să nu-și facă singur samă, îi spuse că din alte pricini nu-i dădeà Lamon învoirea. — «Noi suntem săraci, măi băiete, și ne trebuie o noră care să aibă ceva. Părinții ei, dimpotrivă, sunt

bogați și tot umblă după băieți bogați. Tu du-te și ia-te pe lângă Chloe, iar ea pe lângă tată-său, ca să ți-o dea în căsătorie. De bunăseamă și ea te iubește și mai de grabă ar vrea să se culce cu unul sărac și frumos, decât cu altul bogat și slut ca un momitoiu.

XXVII. Myrtale nu credeà nici ea, ca Dryas să se învoească, fiindcă aveà pețitori mai bogați și socotià că în felul acesta împiedicase cu dibăcie căsătoria. Cât despre Daphnis, el nu mai aveà ce spune 'mpotrivă, dar simțindu-se așa de departe de ce nădăjduise, făceà și el ce obișnuiesc să facă îndrăgostiții săraci: se puse pe plâns și chemă pe Nymphe 'n ajutor.

Nymphele i-se arătară noaptea, prin somn, sub aceleași chipuri ca și mai înainte, și cea mai în vârstă îi vorbi: «Alt zeu are grijă de căsătoria Chloeii, noi însă îți vom dăruii cu ce să-l câștigi pe Dryas. Ascultă: Corabia tinerilor din Methymne, a cărei funie au ros-o caprele tale, a fost luată de vânt în ziua aceea, și dusă departe, în larg. În timpul nopții, furtuna 'nfuriè marea, iar corabia fu asvârlită de valuri pe coastă și, izbită de stânci, pieri cu tot ce-aveà într'însa. Numai o pungă plină cu trei mii de drahme a fost aruncată de val pe țârm și stă și-acum acolo, acoperită de mușchiu, lângă un delfin mort. Nici un trecător nu s'a apropiat, neputând trece de duhoarea hoitului. Tu du-te, ia punga, și dă-o

lui Dryas. Deocamdată ți-i destul ca să nu pari sărac. Cu timpul însă, vei ajunge și bogat».

XXVIII. După aceste vorbe, Nymphele se făcură nevăzute, odată cu trecerea nopții, iar Daphnis, când se crăpă de ziuă, se sculă vesel și-și duse caprele la câmp cu multă grabă.

O sărută pe Chloe, se închină Nymphelor, apoi se coborî înspre Mare cu chipul ca să se scalde. El însă mergea pe lângă țărm, căutând prin nisip cele trei mii de drahme. N'a trebuit să se ostenească mult, căci îl izbi duhoarea delfinului, care putreziă, aruncat pe-acolo. Se folosi de mirosul acesta, ca de-o călăuză, și merse drept la locul cu pricina, unde dând mușchiul la o parte, găsi punga plină cu bani. O ridică, o puse în glugă și nu plecă până ce nu mulțămi Nymphelor și chiar mării. Deși un păstor de capre, el credeă totuș, că marea e mai bună decât pământul, fiindcă îl ajutase să se însoare cu Chloe.

XXIX. Odată văzut cu banii în mână, nu mai zăbovi o clipă, ci, socotindu-se cel mai bogat, nu numai dintre țărani de acolo, ci dintre toți oamenii, se și duce la Chloe, îi povestește visul, îi arată punga și-o roagă să-i păzească caprele, până se va întoarce. Apoi o porni întins la Dryas pe care-l găsi bătând grâul pe arie împreună cu Nape. Daphnis îi ceru fata cu îndrăzneală: «Dă-mi pe Chloe de nevastă ; eu știu să cânt frumos din fluier

ştiu să taiu la vie şi să sădesc pomi, ştiu şi să ar la câmp, să vântur şi grâul. Iar acum pasc turma, martoră mi-i Chloe: din cincizeci de capre cât am primit, acum am de două ori mai multe. Am crescut şi ȝapi mari şi frumoşi, fiindcă mai înainte dădeam caprele la ȝapii altora. Pe lângă aceasta, sunt tânăr şi-s pentru voi un vecin, de care nimeni nu se plânge. M'a crescut o capră, ca pe Chloe o oaie. Şi cu toate că-i întrec pe ceilalţi în multe, nici în daruri nu voiu fi mai prejos. Ei ȝi-or da capre şi oi, vreo pereche de boi râioşi, ori grâu de nici puii nu l'or mâncă!... Dela mine, însă, veţi aveà trei mii de drahme. Numai, asta să n'o ştie nimeni, nici chiar Lamon, tată-meu». Cu aceste cuvinte îi dă banii şi strângându-l în braţe, îl sărută.

XXX. Dryas şi Nape, fără să se aştepte, când văzură atâţia bani, îi făgăduiră îndată că-i vor da pe Chloe de soţie şi-şi luară asupra-le să-l înduplece pe Lamon. Nape şi Daphnis rămân acasă să măie boii la arie, să bată spicele, în timp ce Dryas pune mai întâi punga la locul unde erau semnele de recunoaştere şi aleargă îndată la Lamon şi Myrtale, ca să le ceară — lucru nou! — băiatul de ginere. Ii găsi măsurând orzul, pe care cu puţin mai înainte îl vânturaseră şi cu inima rea, că erà cât pe-acì să piardă sămânţa, iar Dryas îi mângâie, că aşà a fost peste tot. Il cerù apoi pe Daphnis de bărbat pentru Chloe şi le spuse,

că deși alții îi aduc o mulțime de daruri, pentru Daphnis nu va lua nimic dela ei, ba mai de grabă le va da el din ce are, căci — zicea — copiii aceștia au crescut împreună cu turmele la câmp și-au legat o prietenie care nu ușor poate fi ruptă, și-apoi, le-a venit și vârsta să se culce împreună. Le mai spuse multe altele, căci primise doar plată trei mii de drahme, ca să-l înduplece. Lamon nu mai putea zice, nici că-i sărac, fiindcă ei nu se arătaseră mândri, nici că Daphnis e tânăr, căci era flăcău, dar nici să spună ce credea el că-i adevărat, anume, că o astfel de căsătorie nu făcea pentru Daphnis. În sfârșit, după câțva timp de tăcere, răspunse astfel:

XXXI. «Bine faceți, că prețuiți mai mult vecinii de cât pe străini și nu socotiți bogăția, mai presus de sărăcia cinstită. Să vă răsplătească Pan și Nymphele pentru aceasta! Și eu doresc să văd odată făcută această *căsătorie*, căci aș fi un nebun dacă n'aș socoti o mare fericire să mă leg cu casa voastră, bătrân cum sunt și cu nevoie de-o mână de ajutor. Chloe e fată căutată, frumoasă, plăcută și vrednică 'n toate. Eu, însă, sunt rob și nu-s stăpân pe nici un lucru. De aceea trebuie să înștiințăm pe stăpânul meu, ca să-i dea învoirea. Las'să amânăm nunta până la toamnă, căci atunci are să vie el, după cât spun cei cari sosesc din târg. Atunci vor fi și ei bărbat și nevestă, iar deocamdată, iubească-se ca frații.

Să mai știi una, Dryas: tu' ceri de ginere un tânăr mult mai de preț decât noi...»

După aceste vorbe, îl sărută și-i dădù de băut, căci soarele se ridicase la amiază. Pe urmă, îl petrecù până la un loc, făcându-i tot felul de urări prietenești.

XXXII. Dryas, care auzise bine cuvintele din urmă ale lui Lamon, mergea gândindu-se, cine putea să fie Daphnis acesta? «A fost crescut de-o capră, nu fără grija zeilor, e frumos și nu seamănă de loc cârnului ăstuia de bătrân, nici chelboasei de nevastă-sa. A găsit la îndemână trei mii de drahme, atâția bani cât nici pere n'ar putea să aibă un păstor. Oare și pe dânsul l-o fi părăsit cineva, ca pe Chloe? Nu l-o fi găsit și pe dânsul Lamon, cum am găsit-o eu pe Chloe? Să fi fost lângă el și semne de recunoaștere, la fel cu cele găsite de mine? De-ar fi așa, stăpâne Pan și dragi Nymphe! Poate că Daphnis, când își va găsi părinții săi adevărați, va descoperi ceva și despre Chloe». Astfel se gândia el în sine și visă, până ce ajunse la arie. Acolo îl găsi pe Daphnis nerăbdător s'audă răspunsul. Dryas îl îmbărbătă, zicându-i ginere și-i făgădui că vor face nunta la toamnă. În urmă îi dădù mâna zicând că Chloe nu va fi a nimănui, decât a lui Daphnis.

XXXIII. Atunci Daphnis, fără să bea sau să mai mănânce ceva, alergă mai repede ca gândul,

spre Chloe. O găsi mulgând oile și prinzând cașul. Ii aduse vestea nunții, iar de-acum încolo o sărută, fără să se mai ascundă, ca pe nevasta lui și-o ajută la muncă. Mulgea laptele 'n șistare, prindea cașurile cu chiag, aplecă mieii la oi, ca pe iezii lui, și când toate erau orânduite, se scăldau, ospătau, beau împreună și umblau după fructe coapte. Eră mare belșug de poame, căci eră vremea lor: mulțime de pere pădurețe, de pere dulci și de mere, unele căzute la pământ, iar altele încă pe copaci. Cele de pe pământ aveau o mireasmă mai plăcută, cele de pe ramuri erau mai rumene. Unele aduceau la gust cu vinul, celelalte străluceau ca aurul. Eră și un măr cules, care nu mai avea nici fructe, nici frunze. Toate ramurile îi erau goale. Numai un singur măr mai atârna pe vârf, mare și frumos, și care întrecea pe toate în mireasmă. Culegătorul se temuse, pe semne, să se cațare așa sus, ori uitase să-l rupă, ori, poate păstră acest măr frumos pentru vreun păstor îndrăgostit.

XXXIV. Cum văzù Daphnis mărul, se și repezi să-l culeagă, cu toată împotrivirea Chloei, de care nu ținù seamă. Ea, văzându-se neascultată, fugi în grabă la turme, pe când Daphnis se sui în pom, culese mărul și-l duse în dar, Chloei. Dar, cunoscând că-i supărată, îi vorbi astfel:

«Drăguța mea, *Horele*¹⁾ cele frumoase au crescut acest măr, un pom frumos l-a hrănit, soarele l-a copt și norocul l-a păstrat. Trebuie să fiu orb ca să-l las să cadă la pământ, să-l calce'n picioare turmele, sau să-l învenineze vreun șarpe, sau, stând acolo sus, văzut și lăudat de toți, să-l mănânce timpul.

Aphrodita l-a primit ca preț al frumuseții ei, iar eu ți-l dăruiesc ție, ca semn al biruinței dragostei noastre. Aveți judecători la fel: al Aphroditei²⁾ eră cioban, eu sunt păstor de capre».

Cu aceste vorbe îi puse mărul în sân și ea, când îl văzù aproape, îl sărută, încât Daphnis nu se căi de îndrăzneala cu care se urcase așa de sus, căci sărutul ei eră mai de preț decât un măr de aur.

¹⁾ *Horele*, zeițe ale timpului bun (primăverii), închipuite de greci ca niște fecioare frumoase, împodobite cu flori, așteptate cu nerăbdare de oameni. Ele personifică deci zilele frumoase de primăvară. (P. Decharme, *Mythologie grecque*, pag. 217).

²⁾ Paris, fiul lui Priam din Troia.

CARTEA a IV-a

I. In acest timp, veni din Mytilene la Lamon un rob din partea stăpânului, și-i vesti că, puțin înainte de culesul viilor va sosi acela ca să vadă dacă năvala Metymnienilor nu făcuse vreo pagubă pe pământurile sale. Vara era pe ducă și se apropiă toamna. Déaceea Lamon și începă să-i pregătească locuința, ca stăpânul, oriunde s'ar uită, să-și desfete ochii. Curăți izvoarele ca să aibă apă limpede, scoase gunoiul din ogradă, nu cumva mirosul rău să-l supere, și îngrijă livada ca s'o găsească frumoasă.

II. Livada, ce-i drept, era tare mândră, în felul celor regești. Așezată pe un loc înalt, avea cam vreo 125 de pași în lungime și vreo 80 în lățime, încât ușor s'ar fi putut asemăna cu un câmp lungăreț. Creșteau, acolo, tot felul de pomi: meri, myrți, peri, rōdii, smochini și măslini. Pe alocurea se 'ntindeau și vițe înalte de vie, acățate de meri și de peri, cu strugurii aproape copti, de par'că se întreceau în roade cu pomii. Pe lângă

pomii roditori, mai erau și chiparoși, dafini, platan și pini. În locul viței de vie, se cățără pe aceștia iedera, ai cărei ciorchini mari și negri semănau cu strugurii. Pomii roditori se găseau înlăuntrul grădinii, ca și cum ar fi fost păziți, iar cei fără roade, pe dinafară, în chipul unei apărări, făcute de mâna omului. În sfârșit, grădina era închisă de jur-împrejur, c'un zid subțire de piatră, dar nu numai atât: înăuntru toate erau împărțite și orânduite. Jos, copacii erau puși la aceeaș depărtare unul de altul, iar sus, crengele lor se 'mbrățișau și așa își împreunau frunzișul, încât ai fi zis că sunt așezate anume și nu creșteau singure din firea lor. Se mai găseau și straturi cu flori, care crescute de la ele, care răsadite de om: tufele de trandafiri, hyacintii și crinii puși cu mâna, iar toporașii, narcisi și scânteuțele ieșite 'n voia lor. Într'un cuvânt, vara aveai umbră și flori, primăvara și toamna, fructe, și'n orice timp, numai farmec.

III. De aici se deschidea și-o priveliște frumoasă spre câmpie: vedeai păstorii cu turmele lor, marea și cei ce pluteau pe lângă țărm, încât și acestea îi dădeau un farmec grădinii. Apoi, la mijloc, se înălța un templu al lui Dionysos¹⁾ și un altar. Altarul era încins de iederă și templul cu viță, iar pe dinăuntru templului, erau zu-

¹⁾ *Bacchus*, zeul viței de vie — zeul vinului.

grăvite întâmplări din viața lui Dionysos: Semele¹⁾ născând, Ariadna²⁾ furată de somn, Lykourgos³⁾ înlănțuit, Pentheus⁴⁾ sfâșiat de bachante, Indienii biruiți și Tyrhenienii schimbați în delfini⁵⁾.

Peste tot numai satyri călcând struguri, peste tot bachante dănțuind în cor. Nici Pan nu erà uitat, ci stătea pe-o stâncă cântând din naiu, par'că acelaș cântec și pentru satyri și pentru bachante.

IV. Aceasta erà grădina de care îngrijià Lamon. Tăia crengile uscate, ridicà corzile vițelor, împodobià cu cununi pe Dionysos, duceà apă prin șențulețe la flori, căci erà în livadă un izvor bun de udat floiile, pe care-l găsisè Daphnis; deși curgeà numai pentru flori, se numià totuș izvorul lui Daphnis. Lamon îl sfătuià și pe Daphnis să-și îngrășe caprele cât puteà mai bine, zicând că stăpânul care nu venise de atâta vreme, are să le vadă și pe ele. Daphnis însă n'aveà nici o teamă, căci nu se așteptà decât la laude pentru turma pe care o făcuse de două ori mai mare, iar lupul nu-i furase nici o capră, ci toate erau grase

¹⁾ *Semele*, mama lui Dionysos, fiica lui Cadmos, personifică pământul în timpul primăverii, e iubită de Zeus, zeul cerului.

²⁾ *Ariadna*, fiica lui Minos, rege mythic al Cretei, fu părăsită de iubitul ei Theseu în insula Naxos.

³⁾ *Lykourgos*, zeul thrac.

⁴⁾ *Pentheus*, erou theban, care, împotrivindu-se lui Dionysos, e dat pradă bacantelor.

⁵⁾ Aluzie la legenda răpirii lui D. de către acești pirați.

ca oile. Totuș, ca să-l îmbuneze pe stăpân pentru nunta sa, își dădea și mai multă osteneală cu ele. Le pornia disdedimineată la câmp, și nu le aducea înapoi decât seara târziu. Le adăpa de două ori pe zi și căuta locurile unde iarba era mai grasă. Se îngrijise să aibă putinee noi, șiștare multe și strecurători mai mari. Până acolo a mers, încât a uns coarnele caprelor și le-a netezit părul, de-ai fi zis că vezi turma sfântă a lui Pan, nu altceva. Chloe îl ajută și ea la toate treburile și, uitându-și de turma ei, își trecea vremea mai mult cu caprele, iar Daphnis credea că din pricina ei par așa de frumoase.

V. Pe când se îndeletniceau cu aceasta, iată că sosi un al doilea vestitor dela oraș, cu porunca să pună cât mai repede la cules. El însuș trebuia să rămână până se va face mustul, iar pe la sfârșitul culesului să se întoarcă la oraș ca să aducă pe stăpân. Vestitorul acesta, pe care îl chema Eudromos, fiindcă însărcinarea lui era să alerge, fu foarte bine primit de ei. Apoi au și nceput culesul: cărau strugurii la teasc și mustul în butoaie. Strugurii cei mai frumoși îi tăiau cu vițe cu tot, ca să aibă și cei cari trebuiau să vină dela oraș, plăcerea culesului.

VI. Când Eudromos fu să se'ntoarcă, Daphnis îi făcu o mulțime de daruri, tot ce-i putea da un păstor de capre: cașuri bine prinse, un ied mic, o piele albă de capră și cu părul lung, ca să

aibă cu ce să se îmbrace iarna, la drum. Eudromos se bucură, îl sărută pe Daphnis și-i făgădui c'o să vorbească bine stăpânului de el. Astfel plecă Eudromos, gândind numai bine de Daphnis, iar acesta, plin de griji, rămase cu turmele și cu Chloe. Și ea erà neliniștită pentru el și se gândi că Daphnis e un băiețel obișnuit să vadă numai capre, munți, țărani și pe Chloe, și că trebuia atunci să dea ochi întâia oară cu stăpânul pe care nu-l știa decât din auzite. Se mai îngrijia cum aveà el să vorbească cu stăpânul, iar gândul căsătoriei îi turburà sufletul, temându-se să nu fie numai un vis zadarnic. Deaceea nu mai conțineau cu sărutările, și când se îmbrățișau, păreau că-s crescuți dintr'o tulpină. Sărutările însă le erau amestecate cu teamă și îmbrățișerile pline de chin, de par'că se temeau de ochii stăpânului care sosise, iar ei ar fi trebuit să se ascundă. Dar peste aceste griji, le mai veni una.

VII. Erà pe acolo un bouar îndrăzneț, anume Lampis, care o pețise pe Chloe dela Dryas și-i adusese o mulțime de daruri, ca să grăbească nunta. Când simți însă, că de le-ar da stăpânul învoire, Daphnis o va luà pe Chloe de soție, născoci un vicleșug să-l poată mânii pe stăpân împotriva lor. Și cum știa că stăpânului îi plăcea mult grădina, se hotărî s'o pustiască pentru a-istrică frumusețea, cât îi va stà în putință. Dacă tăia copacii — își ziceà el — aveà să fie prins după

sgomot; se gândi atunci mai bine să rupă florile.

Așteptă deci să se facă noapte, sări gardul și pe unele flori le smulse din rădăcină, pe altele le rupse sau le călcă în picioare ca un porc. Apoi se făcù nevăzut. A doua zi, Lamon se duse'n grădină, chipurile să ude florile cu apa dela izvor. Dar când văzù tot locul pustiit și înțelese că-i faptă de dușman, nu de hoț, începù să-și sfâșie cămașa de pe dânsul și să cheme 'ntr'ajutor pe zei, în gura mare, încât Myrtale lăsă ce-aveà în mână, iar Daphnis părăsi caprele și amândoi alergară la el. Și cum deteră cu ochii de batjocură, au început să strige și să plângă cu lacrimi, căci li-se rupeà inima după flori.

VIII. Acum, florile ca florile, dar ei plâneau mai mult de frica stăpânului. Totuș, un străin de-ar fi venit, și ar fi plâns, căci tot locul erà despoiat de podoabă, de nu mai rămăsese decât pământul gol. Iar care din flori scăpaseră de urgie, străluceau încă și erau tot frumoase deși zăceau la pământ. Albinele sburau dintr'una într'alta și bâzâitul lor neconținut păreà un bocet, pe când Lamon, covârșit de durere, izbucni astfel: «O, trandafirii mei, cum mi i-a rupt, toporașii mei, cum mi-s călcați în picioare! Vai de zambilele și narcisișii mei, pe care un om hâin i-a smuls din rădăcină! Are să vie primăvara și ele n'au să mai dea frunze, se va face vară și ele n'au să mai în-

florească, toamnă și n'au să fie flori nici măcar pentr'o cunună! Nici ție, stăpâne Dionysos, nu ți-a fost milă de bieteale flori din fața ta, din care ți-am împletit de atâtea ori cununi și te-ai desfătat cu ele! Cu ce obraz să mai arăt eu, acum, stăpânului meu grădina? Ce-mi va face când va vedeà-o? Are să mă spânzure de un pin, deși's bătrân, ca pe Marsyas, poate chiar și pe Daphnis, închpuindu-și că i-au stricat grădina caprelor lui».

IX. La aceste vorbe, lacrămile le curgeau mai fierbinți, căci acum nu mai jeleau atâta florile, cât nenorocul lor. Chloe îl plângeà pe Daphnis că va fi spânzurat și se rugà să nu mai vie stăpânul. Trăià clipe chinuite, căci i-se părea că-l vede pe Daphnis sub loviturile biciului. Către seară sosi Eudromos cu vestea, că peste trei zile va veni stăpânul cel bătrân, iar feciorul lui, chiar a doua zi. S'au pus deci să chibzuească asupra celor întâmplare și-l primiră și pe Eudromos la sfat. Acesta, ca unul ce-i voià binele lui Daphnis, îi sfătui să spună pățania mai întâi stăpânului celui tânăr. Apoi le făgădui că-i va ajuta el singur, de oarece aveà mare trecere pe lângă dânsul, căci fusese frate de lapte cu el. A doua zi așa au și făcut.

X. Astylos veni călare împreună cu tovarășul său, călare și el. — Astylos erà tânăr, abià-i mijià musteața, iar Gnathon — așa-l chemà pe celălalt, — își radeà de mult barba. Lamon și Myrtale,

împreună cu Daphnis, i-se aruncară la picioare, rugându-l să-i fie milă de un biet bătrân și să-l scape de mânia lui tată-său, căci n'avea nici o vină și îndată îi povestiră totul. Astylos se înduioșă de rugămintea lor și se duse el singur în grădină, unde, când văzù florile rupte, spuse că se va ruga de tată-său să-i ierte și va da vina pe cai, zicând că s'au deslegat acolo și'ncepând să sburde, au rupt florile, le-au călcat în picioare și le-au smuls din rădăcini. Pentru bunătatea aceasta, Lamon și Myrtale se rugară zeilor să-i dea toate fericirile. Daphnis îl dăruì cu iezi, cașuri, pasări cu pui cu tot, clădării de struguri și crengi cu mere. Printre daruri avea și vin de Lesbos cu dulce mireasmă, foarte plăcut la băut.

XI. Astylos îi mulțumì pentru daruri, apoi se duse la vânat iepuri, ca un tânăr bogat și molatec, care umblă veșnic după alte desfătări și nu venise la țară decât ca să guste plăceri noi. Cât despre Gnathon, omul acesta știà numai să mănânce, să bea până la beție, iar după ce se îmbătà, să cadă în desfrâu și nu erà altceva decât gură, pânțece și ce-i mai jos de pânțece... Deaceea nu-l scăpă din vedere pe Daphnis, când veni cu darurile. Fiind și din fire iubitor de tineri și găsind la acesta o frumusețe, cum nu întâlnise încă la oraș, hotărîse să pună mâna pe dânsul și credea că-l va ademeni ușor, ca pe-un păstor de capre. Astfel, nu se mai duse cu Astylos la vânat,

ci se coborî spre locurile unde-și pășteà Daphnis turma, sub cuvânt că vroia să vadă caprele, — de fapt însă, să privească pe Daphnis. Intâi, ca să-l câştige, începù să-i laude caprele, îl rugă să-i cânte din naiu ceva păstoresc, și, în sfârșit, îi spuse că-l va slobozi în curând, căci aveà multă trecere pe lângă stăpân.

XII. Când socotì că-l îmblânzise îndestul, îl pândì într'o seară pe când se întorceà dela câmp cu caprele, sări la el și-l sărută. Apoi îl rugă să se întoarcă cu spatele, cum fac caprele cu țapii. Pe Daphnis, la început, nu-l tăià capul ce-i asta și după un timp îi răspunse că erà lucru firesc să încalice un țap pe-o capră, dar că el nu văzuse niciodată țap sărind pe alt țap, nici berbec pe berbec în loc de oaie, nici cocoș pe cocoș, în loc de găină. Gnathon fu gata să pună mâna pe dânsul și să-l hotărască cu sila. Atunci Daphnis, dând un brânci zdravăn lui Gnathon, beat, care abià se țineà pe picioare, îl trântì jos. Pe urmă o șterse ca un căprior, lăsându-l pe celălalt întins la pământ, de nu-i mai trebuia acum băiețandru, ci un bărbat în toată firea, ca să-l ducă de mână. Din ziua aceea Daphnis îl ocolià, își pășteà caprele când ici, când colo, și fugeà de el, pe cât nu-și mai luà ochii dela Chloe. Nici Gnathon nu-l mai urmărià, de când văzuse că Daphnis nu-i numai frumos, ci-i și voinic. Căutà însă prilejul să-i vorbească lui Astylos de el, trăgând

nădejde să-l capete în dar dela tânărul său stăpân, care, de multe ori, îi intră în voie.

XIII. Deocamdată nu putu să încerce nimic, căci tocmai sosiseră Dionysofanes cu Cleariste și eră mare zarvă de vite, robi, bărbați și femei. Dar, până atunci, pregătiă o lungă cuvântare de dragoste. Dionysofanes eră cu tâmplele aproape albe, totuș bine făcut și frumos încă, de se putea luă la întrecere chiar cu tinerii; pe lângă aceasta, bogat cum puținii sunt și bun ca nimeni altul. Chiar din ziua întâia a sosirii, aduse jertfe zeilor cari îi apăraseră ogoarele: Demetrei, lui Dionysos, lui Pan, și Nymphelor și cinști pe toți cei de față. Zilele următoare se duse să cerceteze ce muncise Lamon, iar când văzù câmpul numai brazde, viile cu vița crescută și grădina'n floare, (căci Astylos își luase asupra lui pustiirea florilor) — rămase încântat, îl laudă pe Lamon și-i făgădui slobozenie. In urmă, se îndreptă spre turmă, să vadă caprele și pe păstor.

XIV. Chloe fugi în pădure, fiindu-i rușine și frică de-atâta mulțime. Daphnis însă rămase locului, îmbrăcat c'o piele păroasă de capră, c'o glugă nouă pe umeri, ținând c'o mână cașuri proaspete, iar cu cealaltă iezi de lapte. Dacă, într'adevăr, vreodată Apollo a păscut cu simbrie boii lui Laomedon, așa trebuie să fi fost, cum eră Daphnis atunci. Nu scoase nici o vorbă, ci, roș la față, plecă capul în jos și-i întinse darurile,

iar Lamon zise: «Stăpâne, acesta e păstorul caprelor tale. Mi-ai încredințat cincizeci de capre și doi țapi, el ți-a făcut o sută de capre și zece țapi. Uite-te ce grase sunt, cu părul neted și coarnele neatînse! Le-a învățat să asculte de cântec și fac tot ce vrei când le cânti din naiu».

XV. Cleariste, care era de față, dori să facă o încercare și porunci lui Daphnis să le cânte caprelor din naiu, cum avea el obiceiul, făgăduindu-i că-i va da în schimb daruri: o cămașe, un suman și opinci. Daphnis îi pofti să se așeze roată în jurul lui, iar el, în picioare sub fag, își scoase naiul din glugă și suflă mai întâi ușor: caprele se sculară îndată cu capetele ridicate; apoi îi zise un cântec păstoresc și caprele începură să pască, plecându-și boturile la pământ. Urmă un cântec dulce și toate se culcară jos, mai scoase și un fluierat ascuțit, iar ele fugiră'n pădure, de par'că s'ar fi apropiat lupul. Puțin după aceea fluierând de întoarcere, ele ieșiră din pădure și-i alergară la picioare. Nu mai văzuse nimeni, nici slugi care să asculte de porunca stăpânului, cum ascultau caprele de naiu. Toți se minunară, mai ales Cleariste, care se jură că va dăruî, ce făgăduise, acestui păstor frumos și așa de bun cântăreț. Intorși la stână, prânziră și trimiseră și lui Daphnis din bucate.

XVI. El mănca împreună cu Chloe și se desfătă gustând din mâncăruri orașenești și avea

mare nădejde că va căpăta dela stăpân învoirea căsătoriei. Pe de altă parte, Gnathon se aprinsese și mai tare, după cele văzute la turmă, și i-se pareă că nu mai poate trăi fără Daphnis. De aceea îl pândi pe Astylos când se plimbă prin grădină, îl duse în templul lui Dionysos și începù să-i sărute mâinile și picioarele. Și când Astylos îl întrebă pentru ce toate astea și-l făcù să-i spună, jurându-i că-l va ajuta: — «S'a sfârșit cu Gnathon al tău, stăpâne, îi zise el. Eu, care până acum nu prețuiam decât masa ta; care, mai înainte, jurasem că nu-i nimic mai plăcut decât un vin vechiu; care țineam mai mult la bucătarii tăi, decât la tinerii cei mai frumoși din Mytilene, acum nu mai văd frumos în lume decât pe Daphnis. Mâncărurile alese nu le mai gust, deși'n fiecare zi se pregătesc atâtea: carne, pește și plăcinte unse cu miere. Aș vrea să fiu mai bine capră, să pasc iarbă și frunză, ascultând naiul lui Daphnis și să fiu păzit de dânsul. Scapă-l pe Gnathon al tău și vindecă-i dragostea nelecuită! Iar de nu, îți jur pe zeul meu, că voi pune mâna pe cuțit, și după ce îmi voi fi umplut pântecul cu mâncare, mă voi ucide dinaintea ușii lui Daphnis. Tu n'ai să mai ai cui spune atunci: «Micul meu Gnathon, cum mă alinți câteodată».

XVII. Tânărul Astylos, bun la suflet, care știă ce-i chinul dragostei, nu-l mai răbdă inima să-l

vadă cum plânge și cum îi sărută mereu picioarele, ci îi făgădui că-l va cere pe Daphnis dela tatăl său și-l va duce la oraș, să-i fie lui slugă, iar lui Gnathon iubit. Ca să-l mai înveselească, îl necăji întrebându-l cum de nu-i e rușine să iubească pe fiul lui Lamon, și dorește cu-atâta'nfocare să se culce c'un băiețel care pășteà caprele. In acelaș timp strâmbà din nas, arătând că nu-i place mirosul de țap. Gnathon însă, care învățase toate poveștile de dragoste la școala destrăbălării, vorbi ca un cunoscător despre el însuș și despre Daphnis: «Cine iubește, stăpâne, nu ia în seamă lucrurile acestea; e robul frumuseții ori unde o găsește. Deaceea s'a văzut unul iubind un copac, altul un pârâu și-un altul o fiară. Totuș, cine nu s'ar fi înduioșat de acela, care trebuià să se teamă de ce-i erà drag! Iar eu iubesc frumusețea slobodă a unui trup robit. Nu vezi că părul lui seamănă cu *hyacinthul*? Nu vezi cum îi strălucesc ochii sub sprâncene ca pietre scumpe legate 'n aur? Și fața rumenă și gura cu dinții albi ca fildeșul? Cine n'ar dorì să-i ia o dulce sărutare? Dacă m'am aprins după un păstor, am făcut și eu ca zeii. Anchises pășteà boii și totuș l-a iubit Aphrodita. Branchos pășteà caprele și Apollo l-a îndrăgit. Ganymedes erà păstor și pe dânsul l-a răpit regele cerului și pământului. Așà dar, să nu disprețuim un băiat de care vedem că și caprele ascultă, ca și cum l-ar iubi și ele, ci, mai

de grabă, să mulțămim vulturilor lui Zeus, care îngăduie să rămâie pe pământ o așa frumusețe.

XVIII. Astylos, la aceste cuvinte, începù să râdă zicând că dragostea face mari vorbitori. Pândià totuș prilejul să-i poată vorbi lui tată-său de Daphnis. Însă Eudromos, ascuns pe acolo, auzi tot ce se vorbise, și, pe de o parte din dragoste pentru Daphnis, pe care-l iubià că erà băiat bun, iar pe de alta scârbit, ca un tânăr așa frumos să fie batjocura unui Gnathon, povestì îndată totul lui Daphnis și lui Lamon. Daphnis rămase trăsniț și hotărî să fugă împreună cu Chloe, sau să moară tot cu ea. Lamon însă o chemă pe Myrtale afară și-i spuse: «S'a sfârșit cu noi, nevastă! A venit vremea să scoatem la iveală tot ce-am ținut tănuit până acum. Îl pierd pe Daphnis și toate celelalte. Dar, mă jur pe Pan și pe Nymphe, că, de-o fi chiar să rămân — cum se zice — bou la iesle, tot nu voi ascunde norocul lui Daphnis. Voi spune cum l'am găsit lepădat, voi povestì cum a fost hrănit și voi arătà lucrurile ce le-am găsit împreună cu el. Să știe păcătosul acela de Gnathon pe cine iubește. Pregătește-mi numai semnele de recunoaștere.

XIX. După ce-au pus acestea la cale, au intrat iarăș în casă. În timpul acesta Astylos, prinzându-l pe tată-său fără nici o treabă, îi cerù voie să-l ducă pe Daphnis la oraș, fiindcă erà băiat frumos, care nu făceà să steà la țară și puteà

deprinde, în scurt timp, obiceiurile orășenești dela Gnathon. Tatăl i-l dădù bucuros. Apoi, chemă pe Lamon și pe Myrtale și le dădù vestea că, de-acum înainte, Daphnis, în loc de capre și de țapi, va îngriji de Astylos. Le făgădui, în schimb, că le va da doi păstori în locul lui. Dar, când se adunară toți robii, bucuroși că vor avea un tovarăș frumos, Lamon cerù voie să vorbească, și începù astfel: «Stăpâne, ascultă o vorbă adevărată din gura unui bătrân; jur pe Pan și pe Nymphe că nu voi spune nici o minciună. Eu nu sunt tatăl lui Daphnis și nici Myrtale n'a avut norocul să-i fie mamă. El are alți părinți, cari l'au lepădat, având poate destui copii mai mari. L'am găsit părăsit și hrănit de una din caprele mele, pe care, la moarte, am îngropat-o în grădina din jurul casei, din dragoste că se purtase ca o mamă.

Lângă dânsul am găsit și niște semne de recunoaștere. Spun drept, stăpâne, și le păstrez, fiindcă arată că-i născut din părinți mai bogați decât noi. Că va fi robul lui Astylos, nu-mi pare rău: slugă frumoasă la stăpân frumos și bun. Dar nu pot răbdà batjocura lui Gnathon, care vrea să-l ducă la Mytilene și să-l facă femeie».

XX. După aceste vorbe, Lamon tăcù și vărsă multe lacrimi. Și, fiindcă Gnathon făceà pe voicosul, amenințând cu lovituri, Dionysofanes uimit de spusele lui Lamon, porunci lui Gnathon

să tacă, aruncându-i o privire încruntată. Apoi, îl întrebă din nou pe Lamon și-i ceru să spună adevărul curat, fără a mai născoci la povești ca să-și păstreze feciorul.

Lamon stăruia în spusele lui, jurând pe toți zeii, că se va lăsa să fie pedepsit, dacă minția. Dionysofanes atunci, împreună cu Cleariste care ședeà lângă el, începură să-i cântărească vorbele: «De ce-ar minți Lamon, când trebuià să primească doi păstori, în loc de unul? Cum ar putea născoci un țaran una ca asta? Și-apoi nu erà de necrezut ca un astfel de moșneag și-o mamă așa de jos, să fi născut un fiu așa frumos?»

XXI. Au hotărît atunci să nu mai umble cu ghicitul, ci să cerceteze semnele de recunoaștere și să vadă dacă arătau o soartă mai strălucită și mai aleasă. Myrtale se duce să le aducă pe toate dintr'o vechitură de sac, unde le păstrà. Dionysofanes le zări cel dintâi și cum văzù mantaua de purpură, sponca de aur și cuțitul cu mănunchiul de fildeș, strigă deodată tare:

«O, Zeus», și o chemă pe nevastă-sa ca să privească și ea. Cleariste văzându-le, strigă și ea în gura mare: «O, zeițe ale sortii! N'am pus noi aceste lucruri cu copilul nostru? N'am trimis-o noi pe Sophrosyne să-l aducă aici? De bună samă că nu-s altele, ci chiar acestea. Dragă bărbate, e copilul nostru! Daphnis e fiul tău și pășteà caprele tatălui său!»

XXII. Nu isprăvise bine vorba, și Dionysofanes sărută cu lacrimi de mare bucurie semnele de recunoaștere, iar Astylos, înțelegând că Daphnis i-i frate, lepădă haina de pe dânsul și alergă în grădină ca să-l sărute el, cel dintâi. Daphnis, când îl văzù venind în goana mare, cu o mulțime alții și strigând: «Daphnis!»... socotì că vin ca să-l prindă. Iși aruncă atunci gluga și fluierul și o luă la fugă înspre Mare, cu gândul să-și dea drumul din vârful unei stânci. Și, lucru ciudat, poate că Daphnis abià găsit, s'ar fi prăpădit, dacă Astylos nu l-ar fi înțeles și nu l-ar fi strigat din nou: «Stăi, Daphnis, nu-ți fie teamă, eu sunt fratele tău, și stăpânii de până acum îți sunt părinți! Lamon ne-a vorbit de capră și ne-a arătat semnele. Intoarce-te și vezi cum sunt toți bucuroși și cum râd! Dar, sărută-mă pe mine mai întâi! Jur pe Nymphe, că nu-ți spun minciuni».

XXIII. Numai după ce auzì jurământul lui, Daphnis se oprì de-l așteptă pe Astylos, care venià în goană și, când fu aproape, îl sărută. În timp ce-l sărutà, îi ajunse din urmă mulțimea de slujitori și slujitoare, ba chiar tatăl său cu mamă-sa. Toți îl îmbrățișau și-l sărutau, plângând de bucurie. Daphnis înaintea tuturor, îmbrățișă cu iubire pe tată-său și mamă-sa, îi strângeà la piept ca și cum i-ar fi cunoscut de multă vreme și nu mai voià să se smulgă din brațele lor, așa de repede se descopere înrudirea de sânge! În clipa

aceea, aproape uitase și pe Chloe. Intors acasă, Daphnis își îmbracă o haină scumpă și se așează lângă părintele său, care grăi astfel:

XXIV. «Feții mei, eu m'am însurat tânăr de tot. Nu trecu mult și avui fericirea să fiu tată, — așa credeam atunci! — căci mi-se născuse mai întâi un băiat, pe urmă o fată, iar al treilea Astylos. Socotiam că mi-s destui și deaceea pe cel din urmă l-am părăsit și i-am pus alături semne de îngropare, nu de recunoaștere. Dar, altfel hotărîse soarta. Copilul cel mai mare și fata i-am pierdut într'o singură zi, de aceeaș boală. Tu, însă, prin voia zeilor, mi-ai scăpat, ca să avem un sprijin mai mult la bătrânețe. Deci, Daphnis, să nu mă judeci rău că te-am lepădat, căci n'am făcut aceasta de buna voia mea.

Și nici tu, Astyle, să nu fii mâhnit, că vei lua numai o parte din avere în loc s'o ai întregă. Pentru omul înțelept, nu-i avere mai scumpă ca un frate. Iubiți-vă unul pe altul, iar cât despre bogății, vă veți întrece și cu regii. Am să vă las moștenire pământuri întinse, mulțime de robi îndemânatici, aur, argint și câte alte lucruri pe care le au numai bogății. Ii dau însă lui Daphnis locul acesta, împreună cu Lamon și Myrtale și caprele pe care le-a crescut».

XXV. Dionysofanes nu sfârși bine vorba, că Daphnis sări deodată spunându-i: «Bine că mi-ai adus aminte, tată! Mă duc să-mi dau caprele la

apă; ele acum aşteaptă însetate naiul meu, iar eu stau aici». Toţi făcură haz de Daphnis, care, deşi se văzuse stăpân, tot voiă să mai fie păstor, şi trimiseră un altul să îngrijească de capre, iar ei aduseră jertfă lui Zeus, fiindcă scăpase pe Daphnis, şi-apoi dădură un ospăţ. La acest ospăţ numai Gnathon a lipsit. De frică, stătea zi şi noapte în templul lui Dionysos, ca un rugător. În timpul acesta, răspândidu-se svonul în toate părţile, că Dionysofanes îşi găsisese un fiu şi că Daphnis, păstorul de capre, era acum stăpânul ogoarelor, veniră care dincotro, de cu revărsatul zorilor, să se bucure împreună cu băiatul şi să-i aducă daruri lui tată-său. Printre cei dintâi fu Dryas, cel care-o crescuse pe Chloe.

XXVI. Dionysofanes îi oprî pe toţi să se vesească cu ei şi să ia parte la ospăţ. Se pregătise vin mult, pâine de grâu din destul, pasări de baltă, purcei de lapte şi tot felul de plăcinte cu miere. Pe deasupra se mai jertfiră o mulţime de capre şi oi, în cinstea zeilor locului. Daphnis îşi strânse toată averea lui de păstor şi o împărţi în dar la zei. Lui Dionysos îi dădù gluga şi pielea de capră, lui Pan naiul şi flautul¹⁾, iar Nymphelor le dădù şista-rele şi bâta, făcute de el. Dar, îi veniă aşă de greu să se despartă de lucrurile cu care se obişnuise, chiar în schimbul unei bogăţii neaşteptate, în-

1) *ὄπλωνολος* fr. Flûte Fraversière, germ. Die Querpfleize.

cât îl podideau lacrămile, la fiecare lucru de care se despărția. Nu dăruî șistarele înainte de a mai mulge odată, nici pielea, înainte de a se mai fi îmbrăcat cu dânsa, nici naiul, fără să mai cânte odată, cile sărută pe rând, își luă rămas bun dela capre și chemă țapii pe nume. Mai bău odată și din izvorul din care băuse de-atâtea ori cu Chloe. De dragostea lui, însă, nu mărturisî nimic, așteptând să vină prilejul.

XXVII. Pe când Daphnis aducea astfel jertfe, biata Chloe se așezase jos și plângea, după cum eră firesc: «Daphnis m'a uitat, se gândește la vreo fată cu zestre mare. La ce l-am mai făcut să jure de geaba pe capre, în loc să jure pe Nymphe? Le-a părăsit și pe ele, ca și pe Chloe. Nici chiar când a adus jertfe Nymphelor și lui Pan, nu i-a fost dor s'o vadă pe Chloe. O fi găsit, poate, la mamă-sa slujnice mai frumoase ca mine. Fie el fericit! Eu una, însă, n'am să mai pot trăi!»

XXVIII. Astfel se frământă cu gândurile, când bouarul Lampis venî pe neașteptate cu o ceată de țărani și o răpi, crezând că Daphnis n'are s'o mai ia și că Dryas va fi mulțumit de dânsul. Chloe luată pe sus țipă de ți-se rupea inima. Unul din vecini o văzù, îi spuse Napei, ea lui Dryas, și Dryas lui Daphnis. Acesta, aproape nebun, nu îndrăzniă nici să-i spuie lui tată-său, dar nici nu putea să se stăpânească. Deaceea se duse în grădină și acolo începù să se vaicăre: «Nenorocitul

de mine, de ce mi-am găsit părinții? Ce bine 'mi eră când pășteam caprele! Cu cât mă simțeam mai fericit, rob! Atunci vedeam pe Chloe și-o sărutam, iar acum... a furat-o Lampis și s'a dus cu ea! Și când va veni noaptea, are să se culce cu dânsa... Iar eu stau pe băut și petrecere, și de geaba am mai jurat pe Pan, pe capre și Nym-phe!»

XXIX. Dar Gnathon, care ședeà ascuns în grădină, îl auzi pe Daphnis cum se căină și so-cotind că venise ceasul împăcării, își luă câțiva tineri dintr'ai lui Astylos și se duse să-l caute pe Dryas. Acestuia îi spuse să-l ducă la coliba lui Lampis, și-o porni întins la drum, de-l ajunse pe Lampis tocmai în clipa când intră cu Chloe în casă; i-o smulse din mâni, iar pe ceilalți țărani îi snopi din ciomege. Mult ar fi dat să-l ducă pe Lampis legat, ca pe-un prins de răsboiu, dacă nu-i scăpă cu fuga. După o faptă așa vrednică de laudă, odată cu venirea nopții se 'ntoarse acasă unde-l găsi pe Dionysofanes culcat, iar pe Daph-nis stând de veghe în grădină și plângând. I-o aduce atunci pe Chloe, îi povestește totul și-l roagă să nu-l mai țină ca pe-o slugă rea și nefolo-sitoare și mai ales să nu-l depărteze dela masă, fără de care va muri de foame. Când o văzù Daph-nis din nou pe Chloe în brațele sale, întinse mâna lui Gnathon ca unui binefăcător, iar ei îi cerù iertare de lipsa lui de grijă.

XXX. Incepură să chibzuească ce să facă și hotărîră să nu spună nimănui că se iau. Daphnis va ține pe Chloe într'ascuns și nu-și va spovedi dragostea decât mamă-sei. Dar Dryas nu îngădui aceasta, ci ceru să-i vorbească lui tată-său și făgădui că va căpăta cuvântul lui. Cum se făcu ziuă, își luă semnele de recunoaștere în glugă și plecă la Dionysofanes și Cleariste, pe cari îi găsi în grădină. Erau de față și Astylos cu Daphnis. Când tăcură toți, Dryas începù să vorbească:

«Ca și pe Lamon, aceeaș nevoie mă silește să vă spun lucruri ținute pân'acum în taină. Chloe nici nu mi-e fiică, nici n'am crescut-o eu, ci are alți părinți și-o oaie a hrănit-o, dând de dânsa lepădată în peștera Nymphelor. Am văzut'o cu ochii mei și m'am minunat, apoi am luat'o eu de-am crescut'o. Dovadă-i frumusețea ei, căci nouă nu ne seamănă de loc și semnele de recunoaștere, prea bogate pentru un biet păstor. Uitați-vă la ele, căutați părinții copilei și vedeți dacă ar fi potrivită pentru Daphnis».

XXXI. Dryas nu aruncase la întâmplare vorba asta, și nici lui Dionysofanes nu-i scăpă, ci, cum îl văzù pe Daphnis și băgă de samă că-i galben la față și plâns, îndată înțelese că-i dragostea la mijloc. Ca un părinte, se îngrijia acum mai mult de băiatul lui, decât de-o fată străină și căută să tâlmăcească cuvintele lui Dryas. După ce văzù și semnele aduse de Dryas, încălțămintele cele aurite,

inelele de pus la glezne și marama, chemă pe Chloe și-i spuse să fie cu inima bună, că de aici înainte are bărbat și 'n curând își va găsi și părinții. Din ziua aceea Cleariste luă pe Chloe cu dânsa și o găti ca pe nevasta fiului ei, iar Dionysofanes trase pe Daphnis de o parte și-l întrebă, dacă Chloe mai e fată. Acesta îi jură că nu se întâmplase între dânsii nimic mai mult decât sărutări și jurăminte. Dionysofanes se bucură de aceste jurăminte și-i puse la masă cu el.

XXXII. Acum, puteai să vezi într'adevăr ce-i frumusețea, când are pe deasupra și găteala. Chloe îmbrăcată frumos, cu părul împletit și cu fața spălată, le părù la toți așa de frumoasă, că mai-mai să n'o cunoască nici Daphnis. Chiar fără semnele de recunoaștere, ai fi jurat că o copilă așa mândră nu erà fata lui Dryas. Dar și acesta se găsià acolo la masă dimpreună cu Nape, pe acelaș pat cu Lamon și Myrtale. Zilele următoare făcură din nou jertfe și mesele iarăș fură întinse. Chloe dăruì și ea zeilor lucrurile ei de păstorită: naiul, gluga, pielea, șiștarele; stropì cu vin izvorul din peșteră, pentrucă lângă el fusese hrănită și se scăldase de atâtea ori acolo. Puse apoi o cunună de flori pe mormântul oii, pe care i-l arătă Dryas, mai cântă odată din naiu, pentru turmă, cântă și Nymphelor, rugându-le ca cei care o lepădase să fie vrednici de Daphnis.

XXXIII. Când petrecură în de ajuns la țară, hotărîră să plece la oraș, să dea de urma părinților Chloeii, pentru a nu mai întârziă nunta. A doua zi, din zori, gata de drum, dădură lui Dryas alte trei mii de drahme, iar lui Lamon jumătate din rodul ogoarelor și viilor, caprele cu păstori cu tot, patru perechi de boi, îmbrăcăminte pentru iarnă și pe deasupra le mai dădù și slobozenie lui și neveste-sei Myrtale. În urmă, porniră la Mytilene cu cai, căruțe și mare alaiu. Dar, cum au ajuns seara, locuitorii din oraș n'au putut afla atunci pe dată, nimic. A doua zi, însă, o mulțime de bărbați și de femei se strânseră pe la uși. Bărbații veneau să se bucure cu Dionysofanes că-și găsisse un fiu și încă un fiu frumos ca Daphnis, iar femeile se veseleau și ele cu Cleariste care-și adusesse, în acelaș timp, și-un fiu și-o noră. Chloe le uimì cu frumusețea ei fără seamăn. Tot orașul nu vorbiă decât de băiatul și de copila aceasta. Ii fericiă că se iau și se rugau zeilor ca și părinții Chloeii să fie vrednici de frumusețea ei. Ba chiar multe din femeile celor mai bogați cereau zeilor să fie luate drept mama unei fete așa de frumoasă.

XXXIV. Dionysofanes, frământat de multe gânduri, adormì adânc și prin somn avù visul acesta: par'că Nymphele rugau pe Eros să dea în sfârșit îndrăgostiților învoirea lui și că Eros, lăsând arcul slobod, puse tolba cu săgeți jos și porunci lui Dionysofanes să poștească la masă pe

toți cei mai de frunte din Mytilene, și când cel din urmă ulcior va fi plin, atunci să le arate la fiecare semnele de recunoaștere iar pe urmă să cânte cântarea ¹⁾ nunții. După acest vis, Dionysofanes se sculă cu noaptea 'n cap și dădù poruncă să se pregătească un ospăț strălucit, cu tot ce se găsește mai bun pe pământ, în Mare și chiar prin locuri și râuri, și să fie chemați toți fruntașii din Mytilene. Când se înnoptă și ulciorul din care se turnă vin, în cinstea lui Hermes, fu umplut, veni o slugă cu semnele de recunoaștere pe un vas de argint și le arată la toți, umblând împrejurul meselor.

XXXV. Nimeni dintre ceilalți nu le-a cunoscut, afară de un oarecare Megaklés, așezat în capul mesei, fiind cel mai bătrân. Acesta, văzându-le, le cunoscu și strigă ca un tânăr, cu un glas puternic: «Ce-mi văd ochii? Ce-ai ajuns copila mea? Mai trăești tu oare, sau vreun păstor, dând din întâmplare peste semne, le-a adus aici? Dionysofanes, te rog, spune-mi de unde ai semnele copilei mele? Nu-ți pară rău să aflu și eu ceva, după ce ți-ai găsit pe Daphnis al tău!» Și fiindcă Dionysofanes îi ceru să povestească el, mai întâi, cum își părăsise copila, Megaklés, fără să coboare de loc glasul, începù: «Mai înainte aveam avere puțină și cât am avut am cheltuit cu jocurile

¹⁾ τὸν ὑμέναιον.

obşteşti şi cu corăbiile de războiu. În starea asta eram, când mi-se născu o fată, pe care n'am vrut s'o cresc în sărăcie şi-am lepădat'o gătită cu aceste semne. Ştiam eu că mulţi doresc să fie tată, chiar în felul acesta. Am lăsat'o în peştera Nymphelor şi 'n grija lor. Dar, pe zi ce trece, averea mi-a crescut şi nu mai aveam cui s'o las, căci, pe urmă, n'am mai avut norocul să am măcar o fată. Zeii însă voind să-şi bată joc de mine, îmi trimit noaptea visuri care-mi vestesc că o oaie mă va face tată».

XXXVI. La acestea Dionysofanes scoase un strigăt şi mai tare decât Megaklés, şi, sărind dela locul său, o aduse pe Chloe prea frumos gătită şi vorbi: «Iată copilă pe care ai părăsit-o. O oaie ți-a hrănit'o prin voia Nymphelor, după cum o capră mi l-a hrănit pe Daphnis. Ia semnele şi pe copilă, şi luând'o s'o dai lui Daphnis de soţie. Noi pe-amândoi i-am lepădat, pe amândoi i-am găsit şi de-amândoi au avut grijă Pan, Nymphele şi Eros».

Megaklés se învoi şi trimise după nevastă-sa Rhode, în timp ce pe Chloe o ţinea mereu la sân. Au rămas să doarmă şi noaptea acolo, fiindcă Daphnis se jurase că nu va încredinţa pe Chloe nimănui, nici chiar lui tată-său.

XXXVII. A doua zi s'au înţeles să plece iar la ţară, după rugămintea lui Daphnis şi a Chloe, care nu se puteau obişnui cu şederea la oraş. Pe de

altă parte, se hotărîră să facă o nuntă păstorească. Astfel, s'au dus acasă la Lamon, unde făcură cunoscuți pe Dryas lui Megaklés și pe Nape Rhodej. Apoi începură pregătirile strălucite de nuntă. Megaklés în fața Nymphelor o dădù pe Chloe lui Daphnis și lor le dăruì, printre multe altele, semnele de recunoaștere, iar lui Dryas îi împlinì până la o mie de drahme.

XXXVIII. Și 'n ziua aceea, fiind un cer senin, Dionysofanes așternù la gura peșterii pături de frunze verzi și chemă tot satul la bogatul ospăț. Veniră Lamon și Myrtale, Dryas cu Nape, rudele lui Dorcon, Philetas cu copiii, Chromis și Lykai-niona.

Chiar Lampis, primind iertăciune, nu lipsì dela masă, Și, cum erau la țară, toată petrecerea a fost câmpenească și păstorească: unul cântă ca secerătorii, altul spuneà glume ca la călcatul strugurilor, Philetas cântă din naiu, Lampis suflă din fluier, Dryas și Lamon dănțuiau, iar Chloe și cu Daphnis se sărutau într'una. Și caprele pășteau pe-aproape, de par'că luau și ele parte la nuntă, ceea ce nu preà plăcù târgoveților; iar Daphnis le chemà pe fiecare pe nume, le dădea frunză verde, apoi le apucà de coarne și le sărutà.

XXXIX. Daphnis și Chloe, nu numai atunci, ci cât au trăit au dus mai mult o viață de păstori, cinstind zeii, Nymphele, pe Pan și Eros. Și-au dobândit tot mai multe oi și capre și nu găseau

mâncare mai aleasă, decât poamele și laptele. Ba, mai mult: când li s'a născut cel dintâi copil, un băiețel, l-au pus să sugă la o capră, iar când au avut o fată, au dat-o să sugă la o oaie.

Pe băiat îl chemă Philopoimen (iubitor de păstori) iar pe fată Agele (turmă).

Și au trăit așa, acolo, până la adânci bătrânețe. Peștera Nymphelor au înfrumusețat'o, au pus înăuntru statui și au ridicat un altar lui Eros al păstorilor. Iar lui Pan i-au dat de locuință un templu în loc de pin, numindu-l templul lui Pan răsboinicul.

XXXX. Dar toate acestea le-au făcut mai în urmă. Deocamdată, când veni noaptea, toți îi însoțiră până la odaia lor de nuntă, unii cântând din naiu, alții din fluier și unii mergând înaintea cu mari torțe în mâni. La ușe începură să cânte cu un glas aspru și sălbatec, ca și cum ar fi vrut să crape pământul. Daphnis și Chloe se culcară goi împreună și se puseră pe strâns în brațe și pe sărutat, de n'au închis ochii toată noaptea, mai trezi ca bufnițele. Daphnis făcù ce-l învățase Lykainiona și Chloe deabià atunci află că ce încercaseră ei în pădure nu erau decât jocuri copilărești de păstori.

SFÂRȘIT

30

CULTURA
LEI
28
NATIONALĂ

